

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

POP-ART AKIMININ ÖZGÜN BASKI ATÖLYE
DERSİNDE ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARINA ETKİSİ

Elif Asena CEYLAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. Nihat ŞİRİN

KONYA – 2016

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Adı Soyadı	Elif Asena CEYLAN
Numarası	108309031016
Ana Bilim / Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi/Resim iş Eğitimi
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Tezin Adı	POP-ART AKIMININ ÖZGÜN BASKI ATÖLYE DERSİNDE ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARINA ETKİSİ

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin imzası
(İmza)

T. C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Elif Asena CEYLAN
	Numarası	108309031016
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim-İş Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Nihat ŞİRİN
Tezin Adı	POP-ART AKIMININ ÖZGÜN BASKI ATÖLYE DERSİNDE ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARINA ETKİSİ	

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan "Pop-Art Akımının Özgün Baskı Atölye Dersinde Öğrenci Çalışmalarına Etkisi" başlıklı bu çalışma 11/11/2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Yrd. Doç. Nihat ŞİRİN	Danışman	
Prof. Dr. Melek GÖKAY	Üye	
Doç. Dr. Mutluhan TAŞ	Üye	

ÖNSÖZ

Sanat eğitimi, yaratıcılık üzerine kurulu bir eğitimidir. Amacı ise, yapılmış olanları tekrarlamak değil, yeni ve uygulanmamış şeyler yapabilme yeterliliğindeki bireyi yetiştirmektir. Baskı atölyelerinde farklı anlatım yollarının denenmesi, özgün ifade yollarını açabilir.

Sanatsal özgün baskıyı öğretirken bir yandan da sorgulamaya başladım. Öğrenci nelerden etkilenmektedir? Bu sorgulama, hem sanat eğitimi, hem yaratıcılık, hem özgünlük, hem de özgün serigrafî baskıyı etkileyen Pop-Art yansımaları kapsayan bir araştırmadır. Öğrenciye göre kolaycı ve eğlenceli bir yol olan Pop-Art yaklaşımlara dikkat edildiğinde, çalışmalardaki ağırlıklı Pop Art etkilerinin nedenleri araştırılmaya karar verilmiştir.

Eğitim bilimleri ve sanat eğitimi disiplini temel alınarak, özgün baskı serigrafî atölyelerindeki, öğrenci çalışmalarında, Pop-Art yaklaşımları tespit edilmeye çalışılmış, sonuçlar tarafsız uzman görüşleri ile desteklenmiştir.

Sanat akımları ve yaklaşımlarının çok geniş bir alan olduğunu biliyoruz. Pop-Art Akımı'nın serigrafî baskıya yansımaları bir grup öğrencinin atölye çalışmaları ile sınırlandırılmıştır.

"Pop Art Akımının Özgün Baskı Atölye Dersinde Öğrenci Çalışmalarına Etkisi" adı altında yapılan bu araştırmada öncelikle bana yardımcı olan öğrenci arkadaşlarıma teşekkür ederim. Ayrıca danışmanım Yrd. Doç. Dr. Nihat Şirin'e, uzman görüşleri ile bana yardımcı olan hocam Prof. Dr. Güler Akalan'a, Doç. Dr. Tolga Akalın'a, Yrd. Doç. Dr. Murat Yıldız'a, tezimin yazımında bana destek olan biricik annem Gülay Birben'e, hayatımın her anında yanımda olan eşim Emre Ceylan'a ve zamansız gelişiyse iki ayağımı bir pabuca sokan sevgili oğluma, beni doğru işi yapmaya yönlendiren tez jüri üyelerim; Prof. Dr. Melek Gökay'a ve Doç. Dr. Mutluhan Taş'a teşekkür ederim.

T. C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Elif Asena CEYLAN			
	Numarası	108309031016			
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim-İş Eğitimi			
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☐	Doktora	☐
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Nihat ŞİRİN			
	Tezin Adı	POP-ART AKIMININ ÖZGÜN BASKI ATÖLYE DERSİNDE ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARINA ETKİSİ			

ÖZET

Amacımız özgün ve özgür düşüncüyü engellemeyen sanat eğitimidir. Grafik sanatlar derslerinde öğrencilerin kendisini ifade etmek için Pop- Art eğilimli ifadeler kullanmaları dikkat çekicidir. Pop-Art'ın tanıdığı sınırsızlık, sınırsız ifade özgürlüğü ve hazır malzeme kolaylığı gibi sebepler, tercih nedenleridir. Öğrencilerin özgün baskı atölyelerinde gerçekleştirdikleri Pop-Art yaklaşımı bütün serigrafi çalışmalarının bir ucu daima özgürlüğe açıktır. Öğrencinin Pop-Art yaklaşımı ne amaçla, ne kadar ve nasıl kullandığı araştırmaya değer bir konudur.

Bu araştırmanın disiplinler arası düşünme alanında yapıldığı belirtilmelidir. Bu amaçla, yapılan bütün araştırma; Sanat, eğitim, sanat eğitimi, sanatsal özgün baskı, serigrafi ve Pop-Art anahtar başlıkları altında toplanmıştır. Atölyede bir grup öğrenciye, Pop- Art başlığı altında verilen konunun, yaptırılan serigrafi baskı çalışmalarındaki Pop- Art yansımaları; irdelenmesi amacıyla uzman görüşüne

sunulmuştur. Yaptırılan serigrafi baskı çalışmalarındaki Pop-Art yansımaların ne ölçüde başarılı olduğu uzman görüşlerine sunulularak tespit edilmiştir.

Baskı ile çoğaltmanın verdiği sonuçlar, özgün ve sanatsal alanda sanatın tarihi boyunca izlenmektedir. Sanatın bütün yaklaşım ve akımlarında denenmiş özgün serigrafi baskı, en fazla Pop- Art döneminde özgünleşmiş, bu eğilimle bütünleşmiştir. Pop- Art'ın kendi özgün ifadesi hiç sınır tanımadığından öğrenciyi daha özgür kılmaktadır. Ayrıca, afiş ve tanıtım amacı ile daha fazla kullanılışı, Pop-Art yaklaşımını çoğaltmaları ne kadar gerekli yaptığı ortadadır. Bu araştırmanın serigrafi baskı üzerinden yapılmasının tercih edilme nedeni ise bu anlatım yolunun kendi döneminde bir çok Pop-Art sanatçı tarafından kullanılmış olmasıdır.

Çalışma, okul kazanımlarının okul dışında da kullanımını hedeflemektedir. Bütün bunlar bir plan ve program çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla çalışmaları gerçekleştirirken, Pop-Art bütün yönleri ile anlatılmış, öğrenci, kendi özgünlüğü ile kendini ifade etme alanında özgür bırakılmıştır. Bunun neticesinde çıkan öğrenci işleri uzman görüşüne sunulmuştur.

T. C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Elif Asena CEYLAN			
	Numarası	108309031016			
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim-İş Eğitimi			
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☐	Doktora	☐
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Nihat ŞİRİN			
	Tezin Adı	POP-ART AKIMININ ÖZGÜN BASKI ATÖLYE DERSİNDE ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARINA ETKİSİ			

SUMMARY

Our aim is an art education that doesn't prevent original and free thought. It draws all art educators' attention in art classes that students express themselves best with Pop-Art. The reasons behind that are its limitlessness, unlimited freedom of expression, ready to use material availability. The students' all screen print works based on Pop-Art that are realized in screen printing workshops have always an access to freedom in some ways. It is worth investigating that with what purpose, how much and how Pop-Art is used by students.

I must state that this research is conducted in the field of interdisciplinary thinking. With this aim the full research is listed under the headings of art, education, art education, authentic print, screen printing and Pop-Art. A group of students were asked to produce Pop-Art work in the atelier and their screen print projects presented to experts with the aim to scrutinize Pop-Art influences in them Pop-Art influences in their screen print work and the level of their success were identified by the experts. The results of reproduction from the perspective of art and authenticity have been observed all along the history of art. Authentic screen print have been used by different movements with various approaches but it was individualized most in

the Pop-Art era and coalesced with this trend. As the original expression of Pop-Art has no boundaries it allows the students to be freer. Additionally as it is widely used in posters and in the promotional field it makes the reproductions necessary with the Pop-Art approach. The reason this research is chosen to be based on screen printing is that this method of expression were used by many Pop- Art artists in the era. This study aims that the artistry gained in the school is used outside of the school. Everything is realized within a frame of plan and a progame. With this aim students were well informed about the all aspects of Pop-Art and set free to express themselves in their own original way. Their works were presented to experts to gain their expert opinion.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI-----	II
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU-----	III
ÖNSÖZ-----	IV
ÖZET-----	V
SUMMARY-----	VI

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I

GİRİŞ-----	1
1.1. Problem Durumu -----	1
1.2. Araştırmanın Amacı -----	2
1.3. Araştırmanın Alt Amaçları -----	2
1.4. Araştırmanın Önemi -----	3
1.5. Sayıtlılar -----	3
1.6. Sınırlılıklar -----	4

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE -----	4
2.1.SANAT EĞİTİMİ -----	4
2.2. SANAT EĞİTİMİNİN GEREKLİLİĞİ -----	5

BÖLÜM III

3.1.ÖZGÜN BASKI -----	7
-----------------------	---

3.2. ÖZGÜN BASKININ TARİHİ GELİŞİMİ -----	8
3.3 TÜRKİYE’DE GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMLERİNDE ÖZGÜN BASKININ YERİ -----	11
3.4 ÖZGÜN BASKI TEKNİKLERİ -----	13
3.4.1 Yüksek Baskı Tekniği -----	13
3.4.2 Düz Baskı Tekniği -----	14
3.4.3 Çukur Baskı Tekniği -----	14
3.4.4 Serigrafi/Şablon Tekniği -----	14
3.5 ÖZGÜN BASKI TEKNİKLERİNİN İÇERİSİNDE SERİGRAFİNİN YERİ ---	15
3.5.1 SERİGRAFİ BASKI TEKNİĞİNİN TARİHİ GELİŞİMİ-----	15
3.5.2 SERİGRAFİ BASKIDA KULLANILAN MALZEMELER -----	18
3.5.3 SERİGRAFİ BASKININ SANAT EĞİTİMİNDE UYGULAMA ALANLARI-----	22
BÖLÜM IV	
4.1 KÜLTÜR -----	23
4.2 GÖRSEL KÜLTÜR -----	23
4.3 POPÜLER KÜLTÜR -----	24
4.4 POP-ART-----	24
4.5 AVRUPA’DA POP-ART -----	27
4.6 AMERİKA’DA POP-ART -----	27
4.7 POP-ART’IN ÇIKIŞ NOKTASI -----	34
4.8 POP-ART’IN TARİHSEL SÜRECİ -----	36

4.9 TÜRKİYE’DE POP-ART -----	39
4.10 TÜRKİYE’DE POP-ART EĞİLİMLER -----	40
4.11 POP-ART AKIMININ İÇERİSİNDE ÖZGÜN BASKININ YERİ -----	43
BÖLÜM V	
5.1 YÖNTEM -----	43
5.1.1 Araştırmanın Modeli -----	43
5.1.2 Evren ve Örneklem -----	45
5.1.3 Verileri Toplama Tekniği -----	45
5.1.4 Verilerin Analizi -----	45
BÖLÜM VI	
6.1 BULGULAR VE YORUMLAR -----	46
BÖLÜM VII	
7.1 TARTIŞMA VE SONUÇ -----	47
7.2 ÖNERİLER -----	48
KAYNAKÇA -----	49
EKLER -----	55
UZMAN GÖRÜŞÜNE SUNULAN SORULAR -----	56
UZMAN GÖRÜŞÜNE SUNULAN ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI -----	57
UZMAN TESPİTLERİNİN SONUÇLARI -----	111

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde sırasıyla, araştırmanın gerekçelerini ortaya koyan problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, sayıtlılar, sınırlılıklar sunulmaktadır.

1.1. PROBLEM DURUMU

Pop-Art, İkinci Dünya Savaşı sırasında, süratle değişen fikirler doğrultusunda değişimlerden etkilenecek ortaya çıkmış bir sanat akımıdır.

Bu amaçların hedefine ulaşmasında temel rolü oynayan, toplum ile bilgi arasındaki köprüyü kuran tasarımcı önemli bir sorumluluk üstlenmektedir. Tasarımcının yaklaşımı, algısı, bilgisi ve sunuş biçimi, hedef kitlenin mesajı alabilme aşamasında belirleyici konumdadır. Bu durumda tasarımcı farkındalığı yüksek, eğitilmiş, bilinçli ve topluma karşı duyarlı bir tavır almak durumundadır. İleride birer tasarımcı adayları olarak sanat eğitimi alan bireylerin geçmişte kendilerini var etmiş sanat akımlarını anlayarak bunlardan kendi yaşadığı toplumun dinamiklerine göre sanat eserleri ortaya koyabilmesi, toplumun genelini etkileyen bir gelecek için üzerinde durulması gereken bir konudur.

Sanat eğitimi alan bireyler bilerek veya bilmeyerek neden Pop-Art yaklaşımını tercihler yapmaktadır? Öğrenci, neden sanat eğitimi derslerinde; çok farklı hazır öğe ve malzeme ile, daha fazla mesaj vererek kendini ifade etmeyi tercih etmekte, bilinçli veya bilinçsiz neden Pop-Art eğilimli tercihler yapmaktadır? Özgün baskı derslerinde öğrenci, neden popüler öğelerle mesaj, kolaj, reklam gibi hazır malzemeyi kullanarak Pop-Art yaklaşımını işler ortaya çıkarmaktadır? Bu tez çalışmasında bu sorulara cevap aranmaktadır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Özgün baskı derslerinde yapılan çalışmalarda; kompozisyonlara bakıldığında, Pop-Art eğilimli ifadeler dikkat çekmektedir. Öğrencilerin kendini ifade etmekte kullandıkları Pop-Art eğilimli ifadeler; öğrencilerin bu tercihleri, hangi nedenlerle yaptığı sorusunu sorma gerekliliğini oluşturmuştur.

Bu araştırmanın amacı, özgün baskı atölyelerinde yapılan serigrafi çalışmalarındaki kompozisyonlarda Pop-Art eğilimli yansımaların, uzman görüşleri ile desteklenerek, sorgulanmasıdır.

Güzel Sanatlar Eğitimi Fakültelerinin Resim-İş Ana bilim Dalı'nda eğitim gören öğrencilerin, daha önce kendisini var etmiş ve bir dönemi etkisi altına almış sanat akımlarından olan Pop-Art' dan yararlanarak günümüz yaşam şartlarını ve kültürel özelliklerini anlatabilen, yeni ve farklı özgün baskı tasarımları oluşturmaları amaçlanmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara cevap aranacaktır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ALT AMAÇLARI

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinin Resim-İş Ana Bilim Dalı'nda eğitim gören öğrencilerin, önemli sanat akımlarından biri olan Pop-Art'dan yararlanarak;

1- Öğrencinin, özgün baskı tasarımlarında yeni ve farklı anlatım yolları oluşturabilmesini sağlamak.

2- Pop Art'ın ifade yöntemleri gibi, diğer anlatım yollarının da kullanımı üzerinde kuramların sorgulanabilmesi, bu araştırmanın alt amaçlarını oluşturmaktadır.

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Özgün baskı derslerinde, öğrencilerin çalışmalarındaki kompozisyonlarda, Pop-Art eğilimli ifadeler dikkat çekicidir. Öğrencilerin bu tercihleri, hangi nedenlerle yaptığı sorusu, konunun üzerinde durulması gerekliliğini oluşturmuştur.

Konunun sanat eğitimcilerini de yakından ilgilendirdiği düşünülürse, özgün baskı derslerinin işlerliğinin genişletilmesinde yardımcı olabilecek tespitler, araştırmanın önemini ortaya koymaktadır. Bundan sonra problemin sorgulanması konusunda yapılacak başka araştırmalardan, yeni bir bakış açısı getireceği varsayılırsa, araştırmanın önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Verileri toplama aşamasından sonra, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Bölümü Resim-İş Ana Bilim Dalı'nda okuyan bir grup gönüllü öğrenci seçilerek, "Popüler Kültürün Etkileri" temalı ipek baskı çalışması yaptırılmıştır. Pop-Art yaklaşımların, özgün baskı atölyesinde, teorik anlatımlarla desteklenerek, denetlenebilir ve kontrol edilebilir ortamda çıkan işlerin, uzman görüşleri ile sorgulanmasının, özgün baskı derslerine yeni bir boyut kazandıracağı inancı oluşmuştur.

1.5. SAYILTILAR

- Pop- Art Akımının özgün baskı atölye dersinde öğrenci çalışmalarına etkisinin uzman görüşleri doğrultusunda incelenmesi için yapılan çalışmalarda, öğrencilerin konuya içtenlikle yaklaştıkları varsayılmıştır.
- Bu araştırma kapsamında uzmanlara yöneltilen soruların uzmanlar tarafından içtenlikle cevaplandırıldığı varsayılmıştır.

1.6. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

- Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim dalında okuyan 30 öğrenci ile sınırlandırılmıştır.
- Özgün baskı atölye dersi ile sınırlandırılmıştır.
- Serigrafi baskı tekniği ile sınırlandırılmıştır.
- Pop Art akımı ile sınırlandırılmıştır.
- Üç uzman görüşü ile sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. SANAT EĞİTİMİ

Alex F. Oshorn: “Nitelikli insan yetiştirmek, bireyin gelişim sürecinde, onu çok yönlü etkileyen sanat eğitimi ile olacaktır” demiştir. Yetişmekte olan birey, sanat eğitimi derslerinde iki ve üç boyutlu çalışmalarla, kendisini ifade etmenin yollarını bulacağı gibi, ayrıca sanat eserlerini incelemeyi de öğrenecektir (Gençaydın, 1993:4).

Sanat eğitimi, uygulamalı, kavramsallar sarmalıdır. Algılamak, algıyı sanatsal ifadeye dönüştürmek, uygulamak, uygulamalardaki başarı ve özgünlük, yetenek,

yetkinlik gibi çok yönlü disiplinler sarmalı, istem ve tercihlerle de yönlendiğini düşünürsek oldukça karmaşık bir yoldur. Sanat eğitimi; ilgi, kendini ifade etme arzusu, heyecan gibi duyguların peşinden gelen sanatsal eylemin sonuna kadar bireyin yanındadır. Bireyin gözlem, izlenim, araştırma, algılama, çağrışım, imgelem, bilgi, düşünme, değerlendirme, akla vurma, gibi duyularla, imgeleri kendine özgü formlara dönüştürmesi mümkündür. Buradan yetkin bir sanatsal formun ortaya çıkması, eylem sürecinin kesintisiz iyi yönetilmesi ile mümkündür. Bu sürecin başlangıcından sonuna kadar bireyin öz eleştirel mekanizmasının da eyleme dahil olması gerekmektedir. Sanat eğitiminin öncelikli amacı, izleyip algılamaktan çok yaşayıp uygulayarak yaratıcı olgunun içinde olmaktır. Sanat eğitimi sadece yetkinlik, yetenek ve beceriye dayalı bir eğitim değildir. Eğitim politikaları değiştikçe, sanat eğitiminin önemi daha iyi anlaşılmıştır (San, 2010:9). Toplumumuzda sanat ve sanat eğitiminde kuramsal temellendirmeler üzerinde çalışan bağımsız, bilimsel bir alan olmadığı düşünülmektedir. Bu konudaki sorunsalı çözmek için sadece farklı disiplinlerin içinde bir platformda tartışılmaktadır. Ülkemizde bilinçli veya bilinçsiz olarak batıdan etkilenmeler olmuştur. Cumhuriyet sonrasında verilen sanat eğitiminin yeniden gözden geçirilip temellendirilmesi gerekmektedir. Etkilerin fayda ve zararları, gereklilikleri üzerinde araştırmalar yapılmalıdır. Sanatın batıya açılması döneminde etkileşim kaçınılmazdır (San, 2010:136).

2.2. SANAT EĞİTİMİNİN GEREKLİLİĞİ

Bir eğitim felsefecisi olan Harry S. Broudy' nin "Sanatın genel eğitim içindeki yeri nedir?" içerikli sorgulamasında sanat eğitiminin gerekliliği ele alınmaktadır. Harry S. Broudy'e göre, sanat dengeli bir eğitimin temel elemanı ise, ilk ve ortaokulların düzenli ve dengeli öğretim programlarına alınması şarttır (Özsoy, 1998: 61).

Temel Sanat Eğitiminin amacı, bireyin eğitim sürecinin başından itibaren, sanat, sanat tarihi, sanat bilimi, eğitim bilimi, kültür sanat eğitimi gibi disiplinlerle, duygusal algı, yaratıcı olgunun oluşumunu sağlamaktır. Sanat eğitimi burada eğitim

bilimlerinden yararlanır. Temel sanat eğitiminin diğer bir amacı, yetişmekte olan bireyin el becerilerinin geliştirilmesi ve duyu organlarının en iyi şekilde kullanılmasını sağlamaktır. Ayrıca gelişen teknolojinin olanaklarından yararlanabilmeyi öğretmektir. Eğitim hayatının daha başından itibaren sabır ve dikkatle alınacak yolda eğitimcinin katkısı çok büyüktür. Kazanımlar bireye özel yeteneklerini kavramayı da öğretir. Eğitim sürecinin sonunda, yetişmekte olan birey, kendisine en yakın bulduğu malzeme veya elemanları bulur, madde ve gerçeklikle dış dünyayı kavrayarak, kendini ifade etme yetisine ulaşır. Serap Etike' nin "Sanat Eğitimi Yazıları"nda sanat eğitiminin gerekliliğine ilişkin görüşü "yaratıcılık üzerine oturur. Gelişmiş ülkelerin eğitim programlarında sanat eğitimi okul öncesinden başlayarak eğitim öğretim hayatı boyunca devam eder (Etike,1995:12).

Sanat eğitiminin amaçlarının başında "sanatın evrensel dilini kullanabilme" gelir. İnsanın, sanatsal düşünce yoluyla kendini en iyi şekilde ifade etmesi, büyük önem taşır. Sanat, bize içinde yaşadığımız toplumu ve dünyayı algılayabilmeyi ve yorumlayabilmeyi sağlamaktadır. Tutarlı bir sanat eğitimi alamayan çocuklar, aslında dengeli ve kapsamlı bir genel eğitimden mahrum kalmakta, sanat eğitiminin getirdiği kazanımlardan mahrum bırakılmaktadır. Dünyada birçok sanat eğitimcisi ciddi araştırmalarla, eğitim ile sanatın durumunu net bir şekilde ortaya koymuş, gelişimi için katkı sağlamışlardır. Sanatın evrensel bir dil olduğunu kendi kültür değerlerimiz açısından da ne kadar önemli olduğunu anlamalıyız. Dilimizi bilmeyen bir yabancıya, Osman Hamdi'nin 'Silah Taciri' adlı tablosunda nelerin anlatılmak istendiğini anlayabilmesi, sanatın ortak diliyle mümkündür (Özsoy, 1998: 62).

Sanat eğitimi birey ve toplum için önemlidir. İnsan, tarih boyunca kendisini sanatın vazgeçilmez elemanı olarak görmüştür. Aynı zamanda kendisini var etme mücadelesi vermiştir. Kültür birikimlerini yarınlara aktarmak için bilinçli ya da bilinçsiz olarak bundan yararlanmışlardır. Kendisini yaşadığı toplumu güçlendirme ve zenginleştirme yolunda vazgeçilmez görmüştür. Sanat eğitimi ile ilgili kaynaklara bakıldığında, ülkelerin eğitim planlarında dikkati çeken yaratıcılığa verilen önemdir. Bu konuda yayınların çeşitliliği ve genişliği dikkat çekicidir. ABD ve Avrupa

ülkelerinde sanat eğitimi derslerinin müfredatlarına bakıldığında "Art, Kunst" gibi dersler diğer derslerden daha fazladır. Dikkat çeken nokta, bununla bireyin birer sanat üreticisi ve tüketicisi olabilmesi hedeflendiği gerçeğidir. Program geliştirme çalışmaları yapılırken, değişen dünya ve yaş gurupları göz önüne alınarak değerlendirme yapılmaktadır. Gelişen teknolojiye “ bilgisayar kullanarak resim ve tasarım yapma” anlayışı sanat eğitimi kapsamına alınmıştır. Sanat eğitiminin, birey üzerindeki etkisini çok iyi kavranmış olan batılı eğitimciler, konuya ilişkin araştırmalara devam etmektedirler. Ülkemizde de sanat eğitiminin bireyin üzerinde geliştirici etkisini tam olarak kavrayabilirsek, kurum ve kişileri harekete geçirerek sanat eğitimini, müfredat içerisinde gerektiği yere koydurabiliriz (Özsoy, 1998: 64).

BÖLÜM III

3.1 ÖZGÜN BASKI

Tekniğin özelliklerine uygun yöntemlerle, belirli sayıda basıp çoğalttığı özgün resim ve tasarımlar sanatçısının imzasını taşır. Aynı zamanda, teknik uygulamalarda yaptığı farklılıklar, yaklaşımlar, değişimler, sanatçının özgün kazanımlarıdır. Tahta bloklara 15.yy da kabartma yapılarak başlayan, kitap yazısı ve resmini çoğaltmak için kullanılan baskının, “özgün baskı” olma yolunda izlediği yol gerçek bir serüvendir. Çoğaltma özelliği günümüzde resim, grafik dekorasyon ve tekstil gibi sanat ve sanat ilişkili alanlarda kullanılmaktadır. Bu teknikle artık yaratıcı düşünce gerçekleştirilebilmektedir. Özgün baskı artık sanatçın elinde salt sanatsal amaçlarla üretilerek yaratıcılığın zirvesini zorlamaktadır. Grafik ve tasarım sanatçısının elinde kitleleri etkilemenin etkin bir yolu olarak kullanılmaktadır. Bütün bunları yaparken sanatsal ölçüleri kesinlikle yok saymamaktadır. Ticari piyasa da olsa sanatsal kavramıyla, her türlü baskı olayının temelinde yaratıcı düşünce vardır (Madra, 1985:4-5).

Özgün baskı, sanatçının bütün sanatsal eylemlerini gerçekleştirdiği bir araç olarak yer alabilmek için uzun bir kabul sürecinden geçmiştir. Yazılı tartışmaların

sonunda günümüzde, sanatın bir anlatım dili olarak yerini almıştır. Sanat terimleri sözlüğüne “özgün baskı” olarak geçmiş, halkın ilgi ve beğenisini kazanmıştır. Kendisini kabul ettiren özgün baskının, bundan sonra sanat piyasasında yer alması önemli bir süreçtir. Sanatsal eylemlerin gerçekleşmesinde önemli bir dil olarak kullanılabilmesine göre zoru başarmış olması gerekmektedir. Sanatsal şartlarını gerçekleştiren sanat dilinin kullanım yelpazesi genişleyecek, hatta sonsuzlaşacaktır. (“Sanal”, 2015:3).

3.2. ÖZGÜN BASKININ TARİHİ GELİŞİMİ

Kağıdın icadıyla baskı sanatı önem kazanmıştır. Bugünkü baskı sanatı, kağıdın bulunuşundan sonra hızla ilerlemiştir. El yapısı kağıt, yoğun siyah mürekkep gibi malzemelerle yapılan baskılar çelik kalem ile çalışan ustalar, bu tekniğin ilerlemesinde yeni bir çığır açmıştır. 15. yüzyılda çeşitli ustalar resimlerini kopya yoluyla çoğaltmışlardır. Çoğaltılan resimlerle başlayan bu yöntem, büyük önem kazanmıştır. Yeni yöntemler, yeni bir akımın meydana gelmesine neden olmuştur (Akalan 2000: 2-5).

Albrecht Dürer (1471-1528) özgün baskı sanatının en büyük ustalarından birisidir, bakır üzerine kuru kazı, tahta baskı ve asitle yedirme tekniklerini kullanmıştır. Özgün baskı sanatı, onun elinde geniş bir perspektif kazanmıştır. Çizgi, nokta ve çapraz taramanın bütün olanaklarını kullanan Dürer, ayrıntıları büyük bir başarı ve incelikte oymuş, doku ile renk etkisini verebilmeyi, çok başarılı bir noktaya getirmiştir (Berk ve Turani 1981:10).

Kazı resim, kısa sürede büyük bir sanatçı kitlesi tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Aynı zamanda kazı resim tekniği ustaca kullanılarak ünlü gravür ustalarının tablo ve baskılarını kopyalayarak çoğaltmasına hizmet etmiştir. Rafael, öncülük yaparak, İtalya'da ilk baskı sanatı okulunu kurmuştur. Öğrenciler Rafael'in eskizlerini kopya ederek gravürler yapmışlardır. Gravür sanatçıları 17. yüzyılla 20. yüzyıl arasında ünlü sanatçıların yağlı boya tablolarını kopya ederek çoğaltmışlardır.

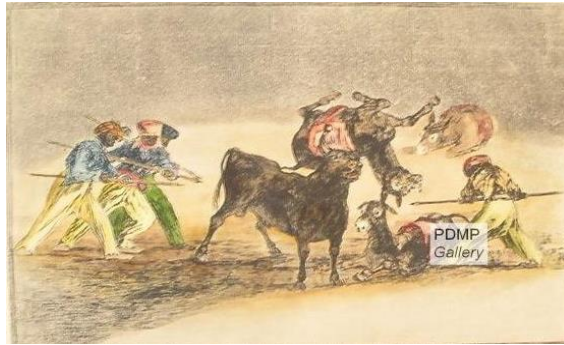
18. yüzyılda çoğaltma amacı daha sonra sanatsal özgün baskı tekniklerinin temelini oluşturmuştur. Baskı sanatına yenilikler getiren ustaların başında Rembrand gelir (1606-1669) (Işingör,vd 1986:18).

Şekil 1: Rembrand'ta ait gravür baskı

Siyah- beyaz etkisinde kazanılan başarılı deneyimler, fırça darbelerine kadar her dokuyu kopyalama olanağını sağlamıştır. Sonraları ise birkaç farklı plaka yardımı ile renkli baskılar yapılabilmiştir. Bir sonraki aşamada renkli tozlama tekniği geliştirilerek fotoğrafa yakın baskılar elde edilmiştir. Francisco Goya (1746-1828) bu tekniği başarılı bir şekilde kullanmıştır. Goya, duygularını en iyi şekilde aktarmak prensibinden yola çıkarak bu başarıya ulaşmıştır. Diğer bir sanatçı da İngiltere' de William Blake (1775-1827)'dir. Yaptığı teknik araştırmalar sonucunda, baskı sanatında özgün sonuçlar elde etmiştir (Işingör,vd 1986:20).

Şekil 2: Francisco Goya renkli tozlama tekniği ile yapılmış gravür (Boğa Güreşi)

Şekil 3 : Philibert-Louis DebucourtAquatint renkli baskılı gravür

19. yüzyılda fotoğrafın bulunuşu ile halkın çoğaltma tekniğine karşı doğan ilgisizliği baskı resim sanatçıları yeni araştırmalara yöneltmiştir. Fotoğrafla girişilen rekabet arayışı, geliştirilen yeni yöntemler, özgün baskıyı bir adım daha öteye taşımıştır. Bilimsel gelişmeler insan yaşamının sosyal alanlarına farklılıklar getirmiştir. Bu değişim şüphesiz sanatçıları da etkileyecektir. Ensor Rensır gibi usta sanatçılar çağın yeniliklerinden faydalanarak kendi üsluplarında çeşitli tekniklerle baskı resim çalışmaları yapmışlardır (Işingör,vd 1986:24).

20. yüzyıl baskı resmindeki ustaları Villon, Max Ernst, Alexander Calder, Jackson Pollack, Joan Miro, Alberto Giacometti gibi sanatçılardır. Baskı resim sanatı çağımızda büyük önem kazanmıştır. Her çeşit doku ve değerler bu yöne verilmiştir. Gelişmeye ve yeniliğe açık olan baskı sanatlarında denenmemiş daha birçok yol vardır ki, malzemelerin vereceği beklenmedik sonuçlar sanatçılara yeni araştırma olanakları sağlayacaktır. Deneme ve araştırmalara açık olan baskı sanatları zamanımızın en önemli anlatım yollarından biri durumundadır. Teknolojinin yeni teknik imkânlarından faydalanan sanatçılar sanatta yapacakları kökten değişmeler için devamlı araştırma ve çalışma içindedirler. Bu çalışma yolu ise bütün teknolojik malzemelerin kullanılmasına elverişli çoğaltma, yayma ve her türlü boyutta imkân veren sonsuz deney olanakları bulunan baskı sanatlarıdır. Gelişmiş ülkelerin üniversite ve yüksekokullarında baskı sanatlarına eskisinden daha fazla önem

verilmektedir. Hatta sadece baskı ile ilgili sanat merkezleri kurulmakta ve çağımıza uygun olan bu sanat dalının olanakları zorlanmaktadır (Işingör, vd 1986:27).

3.3 TÜRKİYE'DE GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMLERİNDE ÖZGÜN BASKININ YERİ

Kişinin yetenek ve yaratıcılığını estetik bir seviyeye ulaştırmak eğitim faaliyetleri ile mümkündür. Güzel sanatlar eğitimi veren bütün okullar, bu plan ve program doğrultusunda çalışmalarını sürdürür. Sanat eğitimi, yaratıcı bir eğitimidir. Sanat eğitiminin amacı, yapılmış olanları tekrarlayan değil, yeni şeyler yapabilmek yeterliliğindeki insanı yetiştirmektir. Çağdaş görüşler; kişinin bir bütün olarak sanatı anlaması, öğrenmesi iletişim ve etkileşime girmesi ile yaratıcı etkinlikte bulunmasını gerektirmektedir. Bununla beraber sanat eğitimi alanı yeni ve çağdaş bir nitelik kazanmaktadır (Erbay 2000: 140-151).

Milli Eğitim Bakanlığı bütün sanat eğitimi programlarını, diğer programlarda olduğu gibi bilgi, beceri, öğrenme, öğrendiğini aktarma gibi özelliklerinin geliştirilmesi önceliği üzerine kurmuştur. Grafik baskı, özgün baskı resim, tasarım çalışmalarında da öğrencinin; bilgi, beceri, öğrenme, öğrendiğini aktarma gibi özelliklerinin geliştirilmesi önceliklidir. Bunun yanında geliştirilebilir yeni alanların keşfedilmesi, özgün tasarım bilincinin geliştirilmesi, program öğrenme ve diğer kazanımlar için düzenlenmiştir. Programlar, öğrencinin kişisel yeteneklerini, öğrenme kapasitesini, uygulama ve tasarım yeteneklerini de kapsamaktadır. Grafik Tasarım dersleri öğrencinin, özgün düşünme, sanatsal tasarım, estetik görüş, teknik bilgi, beceri, uygulama gibi süreçlerden geçerken kazandıkları üzerinden değerlendirmeleri de kapsar. Öğrencinin bu süreçte, sınıf içi ve sınıf dışındaki kazanımlarının da değerlendirilmesi gerekmektedir. Okul kazanımlarının okul dışında da kullanımını hedeflemektedir. Bütün bunlar bir plan ve program çerçevesinde gerçekleşmektedir. Özgün baskı, tasarım sadece güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde değil, okul öncesi eğitimden başlayarak verilmektedir (Aslıer 1995: 126-128).

Sanat eğitimcisi yetiştiren Resim-İş programlarında, alan eğitimine önem verilmesi gerekmektedir. Bu alanda uzman akademisyenlerin yetiştirilmesine önemle ihtiyaç duyulduğu bilinmektedir (Akalin, 2008:161).

Baskı tekniklerinin, diğer sanatsal eğitim disiplinlerinin yanında daha yavaş gelişim yaklaşım ve tercih gördüğü bilinmektedir. Günümüzde ise, temel eğitim disiplinlerinden biridir. Baskının kazanımlarının farklı bir disiplinle sağlamak mümkün değildir. Uygulamalı sanat eğitiminin verildiği okullar, resim ve özgün baskı, atölyelerin verdiği olanaklar doğrultusunda baskı teknikleri gelişebilmektedir. Temel sanat eğitiminin öncelikli olması gerekçesi, baskı ve buna bağlı olarak özgün baskı, bir aşama sonra da olsa sağlıklı bir şekilde yürütülmektedir. Mimar Sinan Üniversitesi, daha önce 1976 yılında kurduğu serigrafi atölyesini 1982 yılında özgün baskı atölyesine ilave etmiştir. Dekoratif Sanatlar Bölümünde, diğer özgün baskı teknikleri de ilave edilerek, özgün baskı atölyesine dönüşmüştür (İşler, 1985:400).

Süleyman Saim Tekcan ise Alte Grafik adını verdiği ilk özgün baskı atelyesini kurmuştur. Bir çok sanatçıya örnek olmuş ve bu sanatçıları özgün baskı sanatının içine çekmiştir. Bu konuda verdiği uğraş, özgün baskı alanında unutulmaması gereken bir hizmettir. Cihat Burak, Avni Arbaş, Elif Naci, Veysel Erüstün, Neşet Günal, Eren Eyüboğlu, Nedim Günsur, Emin Barın, Ferruh Başağa Türkiye’de ilk olgunlaşmış özgün üslupları ile yer almış ustalardır. Marmara Üniversitesi, Mimar Sinan Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar bölümleri bu uğraşların peşinden özgün baskı atölyelerine kavuşmuşlardır (Madra,1985:4).

Devlet Güzel Sanatlar Akademisi’nde özgün baskı atölyesi, Sanayi-i Nefise Mektebi’nin kuruluşu kadar eskidir. Halk Bölümü 1884 de kurulmuş, eğitimi yabancı öğretmenler vermiştir. Daha sonra bu göreve Dz. Üstm. Mehmet Seyit Baki Bey getirilmiştir, bu dönemin sonrası boşluktur. Baskı araçları ve kalıplar yangında yok olmuştur. Mimar Sinan Üniversitesi’nde gravür atölyesinin kurulması Leopold Levy’nin hocalığı sırasındadır. Daha sonra Prof. Sabri Berkel ve Doç. Fethi Kayaalp

zamanında çağdaş anlamda çok güzel eserler üretilmiş ve değişik zamanlarda sergilenmiştir. İşler arşivlenmiş, öğrenciler uluslararası sergilere katılmışlardır (İşler, 1985:12).

3.4 ÖZGÜN BASKI TEKNİKLERİ

Özgün baskı; yapılan herhangi bir resim veya tasarımı araç gereç ve farklı malzemelerle, kağıt, kumaş, cam üzerine aktarmak ve çoğaltma tekniği ile yapılan baskı sanatıdır. İşlem basamakları, kullanılacak olan baskı yönteminin kurallarına göre belirlenir. Baskı yapılacak yüzey yelpazesi de çok geniştir. Baskı için kullanılan kalıp veya şablonlar kullanılagelen materyaller olabildiği gibi, baskı sırasında geliştirilen kalıp ve şablonlar da olabilir. Her sanatçı yöntemlerde yaptığı kendine özgü farklılıklarla, özgün çalışmalar yapabilir (Çevik, 2009:27).

Bugün kullanılan özgün baskı teknikleri şunlardır.

1-Yüksek Baskı Tekniği:

a- Ağaç Baskı, b-Linolyum Baskı

2-Düz Baskı Tekniği:

a-Litografi (Taş Baskı), b-Ofset Baskı (Ofset, Lito)

3-Çukur Baskı Tekniği:

a- Ağaç Gravür, b-Aside Yedirme

4-Serigrafi/Şablon Tekniği:

a-Elek Baskı (İpek Baskı), b-Şablon

3.4.1 YÜKSEK BASKI TEKNİĞİ

Yüksek baskı tekniği; baskı için kullanılacak kalıbın hazırlanmasında boya alacak kısımların yükseltip boya alması istenmeyen kısımların alçaltılmasıdır. Bu yöntemde, boya almasını istemediğimiz kısımlar oyularak veya kazınarak alçaltılır.

Yükseltilen kısımlara merdane ile boya verilir. Daha sonra basılacak kağıt üzerine kalıp yerleştirilir. Merdane veya tahta kaşıkla boyalı yüzey, kalıptan kağıda aktarılır. Aynı yöntemle defalarca çoğaltılabilir. Sanatsal özgün çalışmalarda, çoğaltma sayısı belgelenir. Sanatçının kalıbı ne kadar kullanıp ne kadar baskı yaptığı bellidir. Kalıp olarak, kavak ağacı, ihlamur veya muşambalar (poliüretan, linolyum) kullanılmaktadır (Çevik, 2009:28).

3.4.2. DÜZ BASKI TEKNİĞİ

Düz baskı tekniğinin, en basit kullanımı mono tipi baskıdır. Düz baskı olarak adlandırılmasının nedeni, baskıda yükseklik veya çukurluk kullanılmadan düz yüzeyin kullanılmasıdır. Cam kalıp üzerine çeşitli renklerle çalışma yapıldığında, boya merdane ile inceltir, kağıtla buluştuğunda sadece temas ettiği renkleri alır. Kalıp sürekli kullanılmadığından çoğaltmaya uygun değildir (Kaynar, 2014:41-42).

3.4.3. ÇUKUR BASKI TEKNİĞİ

Çukur baskı tekniğinde, yüksek baskı tekniğinin tamamen tersi bir uygulama yapılır. Yapılmak istenen şey, baskı kalıbı üzerinde boyayı alıp koruyacak çukurlar oluşturmaktır. Bu çukurlar değişik yöntemlerle oluşturulur. Daha sonra oluşturulan çukurlara tamponla boya verilir. Yüksekte kalan boyalar silinerek alınır (Tepecik, 2002: 104).

3.4.4. SERİGRAFI/ŞABLON TEKNİĞİ

Serigrafi baskı, çoğaltılacak olan tasarımın, kalıbı hazırlanıp, çerçeve üzerine gerilen ipeğin üzerine yerleştirilmesinden sonra boşluklardan boya geçirilmesi sonucunda elde edilen baskı yöntemidir. Sanatsal tasarımların serigrafi baskıyla çoğaltılması mümkündür. Teknik olarak sağladığı geniş olanaklar, endüstride de kullanılmasına sebep olmuştur. Sanatsal alanda serigrafi baskı, şablon baskı, elek baskı (ipek baskı) isimleri ile de anılmaktadır (Pekmezci, 1992:9).

Yüzyıllar önce Çin ve Japonya’da elek baskının kullanıldığı bilinmektedir. İlkel şartlarda başlayan baskı uygulamaları, çeşitli denemeler sonucunda edinilen tecrübeler ve gelişmekte olan teknoloji neticesinde, kullanılan araç gereçlerde değişimler olmuştur. O çağlarda saç tellerinden yapılmış sık dokumalar, baskı araç gereci olarak kullanılmıştır. Ayrıca kağıttan kesilip yapıştırılan motif şablonları baskı için gerekli olan gereçlerdir. Serigrafi tekniğini öğrenebilmek için, baskı için gerekli olan malzemeleri iyi tanımak gerekir (Pekmezci, 1992:12-13).

3.5. ÖZGÜN BASKI TEKNİKLERİNİN İÇERİSİNDE SERİGRAFİNİN YERİ

Serigrafi birçok sanat yazarı tarafından yapılan tanımlamalarda; kullanılan kalıplardan yola çıkılarak, şablon baskı sınıflandırılmasında yer almaktadır. Şablon baskı olarak ele alırsak, serigrafi baskının tarihini çok eskilere taşımamız gerekmektedir. Farklı yöntemlerle, Japon sanatçılar yüzyıllardır şablon baskı tekniğini kullanmışlardır. Serigrafi baskı için ilk patent Charles Nelson Jones adına 1887 yılında alınmıştır ve yayımlanmıştır. (Grabowski ve Fick, 2009:68). Serigrafi baskının başlangıcı 17. yüzyıl başları olmakla birlikte sanatsal anlamda tekniğin kullanımının yaygınlaşması 1940 yılından sonradır (Gönenç. T, 1985:8).

Serigrafi baskı ile ilgili araştırmalar, baskı ile çoğaltmaya ihtiyaç duyulması ile başlar. Eski tekniklerin yeniden ele alınması sonucunda serigrafi ile ilgili net bilgilere ulaşmaktayız. Bizde de serigrafi hem işlevsel olarak, hem de sanatsal olarak 60 yıldır kullanılmaktadır. (Pekmezci, H. 2001:142). 1915 yılında fotoğrafik yöntem keşfedildiğinde serigrafide büyük bir yol alınmıştır. Daha çok tekstil endüstrisi bu yöntemi kullanmıştır. (Eczacıbaşı sanat, 1997:515)

3.5.1. SERİGRAFİ BASKI TEKNİĞİNİN TARİHİ GELİŞİMİ

Serigrafi baskı tekniğinin nerede ve ne zaman, hangi amaçlarla kullanılmaya başlandığı bilinmemektedir. Serigrafi baskı için; serigrafi, şablon baskı, elek baskı, ipek baskı isimleri de kullanılır. Basma çoğaltma olgusunun çeşitli aşamalarında

kullanılmıştır. Günümüze kadar ulaşabilen bütün veriler zaman içinde yeniden incelenir, teknik incelikler tespit edilerek farklı neler yapılabileceği araştırılır. Bütün bu uğraşların amacı yeni ve farklı uygulamalarla tekniği zenginleştirmektir. Çağdaş yaklaşımlar bütün sanat dallarında olduğu gibi serigrafi baskı için de bir gerekliliktir (Pekmezci, 1992:14-15).

Karton, kağıt, plastik, metal levha gibi yüzeyleri kesip oyarak yapılan şekiller şablon, boşluklarından boya geçirildiğinde ortaya çıkması ile oluşan baskı, şablon baskıdır. Şablon baskının tarihi çok eskilere dayanır. Oyularak, kesilerek yapılan tasarımlar elek gibi yüzeye yapıştırıldığında, alta geçen boyanın denetlenebilir olması elek baskının temel yapısını meydana getirir. Ayrıca çok farklı yüzeylerde kullanılabilir olması ile sağladığı kolaylık, bu baskının önemli bir tercih nedeni olmuştur. Yapılan araştırmalar, elek baskının çok eski tarihlerde kullanıldığını göstermektedir. Mısırlılar, Romalılar, Japonlar, Çinliler duvar, yer ve tavan süslemelerinde bu tekniği kullanmışlardır. Ayrıca dokuma ve bezemelerde de kullanıldığı görülmektedir. Buna dayanarak elek baskının tarihini bin yıl önceye kadar götürebiliriz (Mara, 1979:7).

Sergirafi baskı, kullanılan kalıplardan yola çıkılarak, şablon baskı sınıflandırılmasında yer almaktadır. Şablon baskı olarak ele alırsak, serigrafi baskının tarihini çok eskilere taşımamız gerekmektedir. Farklı yöntemlerle Japon sanatçılar yüzyıllardır şablon baskı tekniğini kullanmışlardır. Charles Nelson Jones 1887 yılında sergirafi baskının ilk patentini almıştır (Grabowski ve Fick, 2009:74).

Tarihsel araştırmalarla ilgili kaynaklardan birisi, 1936 yılında Amerika da basılan “Silk Screen Process Production” adlı kitap en eski kaynaklardandır. Kitapta Çin Seddi yapımında Çinlilerin ve piramitler devrinde Mısırlıların bu tekniğe ait kalıplardan bahsederken, ayrıca kumaş dahil çeşitli yüzeylerde (yapıların iç-dış, tavan ve yer) bunlarla baskı yapıldığından söz edilmektedir (Hiatt ve Middleton, 1960:33).

Bildiğimiz bütün baskı tekniklerini gözden geçirirsek geçmişi hakkında bilgimizin en az olduğu baskı tekniği, serigrafi baskıdır. Bütün bilgilerimiz teknolojinin gelişimi ile başlayan yakın geçmişe dayanır. Geçmiş bin yıl eskiye dayanan ipek baskının temelini şablon baskı tekniği oluşturur. Bütün baskı tekniklerinin ortak özelliği, tekrarlama, çoğaltma olanağına sahip olmalarıdır. Bu şekilde motifler tekrarlanıp çoğaltılabilmekte, süsleme ve çalışmalarda kolaylık sağlanmaktadır. Baskı sureti ile ticari ürünlerde resim ve yazı çoğaltmak büyük kolaylık sağlamaktadır. Baskının başarısı, tasarlanıp çoğaltılacak olan resim veya yazının, kesip şekillendirilen şablonun üzerinden geçtikten sonra yüzeyde başarılı bir sonuca ulaşmasıdır. Geniş yüzeyler ve karmaşık olmayan tasarımlarda başarılı sonuç alınabilirken, karmaşık olan tasarımlarda oyuntuları bağlayan köprülerde kopmaların olması durumunda, şablon yıpranacağından sonuç her zaman başarılı olmayabilir (Hiett ve Middleton, 1960:34).

Uzun yıllardır yapılan denemeler sonunda Japonlar bu soruna çözüm bulmuşlardır. Günümüzde çerçeveye ipek veya polyester gerilerek eleklerle yapılan baskı, farklı bir şekilde kullanılmıştır. Bunlar birebir aynı olan şablon tasarımlardır. Şablonun üzeri saç telleri ile kaplanmış, şablonun bağlantı yerlerinin kopmaması sağlanmıştır. İkinci şablon yüz yüze getirilerek yapıştırılmıştır (Mara, 1979:17).

Günümüzde gergin ipek üzerine yapıştırılarak benzeri yöntemle baskı yapılabilmektedir. Daha sonraki yıllarda Japonlar saç telleri yerine saf ipek dokumalar kullanarak büyük bir kolaylık sağlamışlardır. Zaman içinde teknikte meydana gelen değişim ve gelişmeler tekniğin isimleri olarak eklenmiştir. Elek baskı, ipek baskı, şablon baskı, serigrafi gibi. Serigrafi baskı ile ilgili araştırmalar, baskı ile çoğaltmaya ihtiyaç duyulması ile başlar. Eski tekniklerin yeniden ele alınması sonucunda serigrafi ile ilgili net bilgilere ulaşmaktayız. Bizde de serigrafi hem işlevsel olarak, hem de sanatsal olarak altmış yıldır kullanılmaktadır (Pekmezci, 2001:17).

3.5.2. SERİGRAFİ BASKIDA KULLANILAN MALZEMELER

İlkel şartlarda başlayan baskı uygulamaları, çeşitli denemeler sonucunda edinilen tecrübeler ve gelişmekte olan teknoloji neticesinde, kullanılan araç gereçlerde değişimler olmuştur. O çağlarda saç tellerinden yapılmış sık dokumalar, baskı araç gereci olarak kullanılmıştır. Serigrafi tekniğini öğrenebilmek ve donanımlı duruma gelebilmek için, baskı tekniğinde gerekli olan malzemeleri iyi tanımak gerekir (Pektaş, 1990:35).

Gazeler veya Elek Dokumalar: Baskıda kullanılan dokumalar gaze olarak bilinir. Yapılışındaki malzeme zaman içinde değişkenlik göstermekle birlikte kullanılış amacı aynıdır. Sadece daha iyi sonuç alabilmek için gelişim sürecinde malzeme değişmiştir. Gazeler üç guruba ayrılmaktadır (Pektaş, 1990:35).

a) İpek dokuma:Doğal ipeğin en üstün kalitesi kullanılır. Amaç emülsiyonu daha iyi tutmasıdır. Doğal ipek çok esnek olduğundan, kasmağa çok gergin bir şekilde gerilebilir.

b) Sentetik dokuma: Plastik ham madde kullanılarak yapılan dokumalardır. Boya ve mürekkep geçirgenliği çok iyidir. Kimyasal maddelere dayanıklılığı fazladır. Uzun zaman yıpranmadan kullanım olanağı sağlar. Baskı sonrasında emülsiyonu kolayca temizlemek mümkündür. Sentetik dokumaların çeşitleri şunlardır: Polyester (Terylen, Dacron), Polyamid (naylon, Perlon). Polyamid dokumalar çok esnek ve dayanıklıdır. Polyamid doğru bir seçimdir, baskıda en ince detay çizgiler bile rahatlıkla elde edilebilir (Pektaş, 1990:36).

c) Metal dokuma: Paslanmaz çelik tel kullanılarak dokunur. Fazla gerilemez, çabuk esner. Kırılgandır, kullanımı daha zordur. İplik kalınlığı ve iplik sayısının önemi büyüktür. Baskısı yapılacak işe göre seçim yapılmalıdır. İplik Sayısı dokumanın sıklığını, iplik kalınlığı ise ipliğin sağlam ve dayanıklılığını belirler. İnce (Small),Orta kalın (Medium), Kalın (Heavy Duty), uluslararası standartlarda

kullanılan iplik kalınlıklarıdır. İpliğin kalınlığı arttıkça dokumadaki boşluklar azalır. Tramlı resim basılacaksa cm^2 sinde 180-200 ilmekli dokuma kullanılırken, ince yazı baskı için cm^2 de 40-50 ilmek sıklığı yeterli olacaktır (Pektaş, 1990:36).

Çerçeveler: Ahşap veya metalden yapılırlar. Dokumaları germek için kullanılır. Dokumalar ancak çerçeveye gerilerek kullanılabilirler. Dokumalar çerçeveye gerilmeden baskı yapılamaz. Genelde ahşap çerçeve kullanılır. Ahşap çerçeveler, çabuk deforme olmasına rağmen hafif ve ekonomik olması nedeni ile yine de en fazla tercih edilen çerçevelerdir. Ahşap çerçevede çam ağacı tercih edilir. Çerçevenin büyüklüğüne göre 5x5 cm veya 8x8 cm kalınlıklar tercih edilir. Ahşap, nemden ve ısıdan etkilenebildiği için çerçevelerin önceden boyanması gerekmektedir. Metal çerçevelerin ise paslanmaz olması gerekmektedir. Metal çerçeveler 40x40x2 mm ölçülerinde alüminyum borular tercih edilir (Pektaş, 1990:36).

Rakleler (Sıyırıcılar): İpek üzerinde şablonun deliklerinden boyanın alt zemine geçmesini sağlamak için kullanılan sıyırma aracıdır. Rakleler kauçuktan yapılmaktadır ve farklı profillerde kesilmektedirler. Kauçuk dışında farklı malzemelerden de yapılabilmektedir. Kauçuk ve lastik rakleler bir sap düzeneğine geçirilerek kullanılır. Mürekkebin baskı yüzeyine yayılımına göre rakle seçimi yapılmaktadır. Kalın katmanlı bir boya tercih ediliyorsa köşe kısımları yuvarlatılmış rakle tercih edilir. Kağıt, karton üzerine yapılan baskılarda yazı ve tramlı resim basılmak isteniyorsa dik açılı, köşeli rakle kullanılması gerekir. Baskı tekstil üzerine yapılacaksa; tekstil, boyayı daha fazla emici olduğundan raklelerin ucunun iyice yuvarlatılmış olması gerekir. Baskı eğer cam, seramik veya metal üzerine yapılacaksa, uçları 45° açılı rakleler kullanılmalıdır (Pektaş, 1990:36).

Serigrafide Kullanılan Mürekkepler: Serigrafi çalışmalarında her türlü boya kullanılabilir. Seçilen boyanın, baskı yapılacak yüzey ve raklelere uygun olması gerekmektedir. Tercih edilen boyanın, ipekten geçebilecek şekilde inceltmesi gerekir. Boyada, bekleme sonunda oluşan kabuklanmalar baskıya zarar vereceğinden, baskıda kullanılmadan önce ince dokulu bir tülbentten süzülme sureti

ile kabuklanma, toz ve yabancı maddelerden arındırılması gereklidir. Aksi halde pürüzlü boya ipeğin yırtılmasına ve baskının zarar görmesine neden olabilir. Baskıda istenmeyen izler oluşabilir. Baskıda ince bir boya tabakası isteniyorsa, ince gözenekli bir ipek veya dokuma ile inceltilmiş boya kullanılması gerekmektedir. Rakleyi çok az bastırarak hareket edilmelidir. Net ve keskin bir kontur elde etmek için oldukça kalın boya kullanılmalıdır. Yüzey baskısında ise boyanın iyice inceltilmesi gerekir. Boya uzun beklemelede kuruyabilir, kuruyan boyanın ipek üzerinden geçişi olanaksızdır. Bunun için boya fazla bekletilmemelidir. Fazla bekleyecekse boyanın silinip temizlenmesi gerekmektedir. Elek dokuması kalın şablon kalın kesilmiş ise ince bir mürekkep tercih edilmelidir. Dokuma ince şablon kesimlerde ince ise kalın bir mürekkep tercih edilmelidir. Piyasada, yapılacak baskıya göre farklılıklar gösteren geniş bir boya yelpazesi bulunmaktadır. Boyaların, parlak ve mat olmak üzere çeşitleri bulunduğu gibi, baskı yapılacak yüzeye göre de boya seçimi yapmak mümkündür (Pektaş, 1990:37).

İncelticiler: İncelticiler, boyanın yoğunluğunu azaltmak için kullanılır. Boyanın yapışkanlığını gerektiği kadar azaltmak gerekmektedir. Yapışkanlığı azaltılan boya ipek dokumanın gözeneklerinden kolayca geçecektir. İnceltici olarak kullanılan tiner, kullanılan boyanın cinsine göre değişiklik gösterir. Boya selülozik ise, selülozik tiner, boya sentetik ise, sentetik tiner kullanılabilir.

Geciktiriciler: Baskı sırasında boyanın kısa sürede kurumaması için geciktirici tiner kullanılır. Genellikle buna yaz aylarında ihtiyaç duyulur (Pektaş, 1990:37).

Hızlandırıcılar: Boya tiner ile inceltildikten sonra kısa aralıklarla baskıya yeni işlemler yapılacaksa çabuk kurumaması için, içine bir miktar hızlandırıcı katılır. Kış aylarında yapılan baskılarda ihtiyaç duyulur (Pektaş, 1990:37).

Temizleyiciler: Baskı işleminin sonunda kasnaktaki ipek dokumanın gecikmeden temizlenmesi gerekmektedir. Yavaş ve dikkatli yapılması gereken bu işlemde ipeğin, yıpranıp zarar görmemesi gerekir. Temizleme için boyanın özelliğine göre tiner

kullanılır. Boya selülozik ise, selülozik tiner, boya sentetik ise, sentetik tiner kullanılmalıdır. Gaz yağı da iyi bir temizleyicidir, aynı zamanda ekonomiktir. İpek, üstübü (iplik artıkları) bez ya da pamuğu tinere batırarak yumuşak hareketlerde temizlenir. İçinde ipeği yırtacak veya yıpratıcı farklı maddeler olmamalıdır. İpek, daha sonra başka işlemlerde de kullanılacağı için, üzerindeki emülsiyonun iyice temizlenmesi gerekir. Piyasada, çeşitli firmaların ürettiği, ipek üzerindeki emülsiyonu temizleyen maddeler bulunmaktadır. Çamaşır suyu ve ispiro da bu amaçla kullanılabilir (Pektaş, 1990:37).

Serigrafi Masası: Serigrafi baskı, bu masanın üzerinde yapılmaktadır. Baskı tasarımın üzerinde bulunduğu baskı kasnağı, bu masanın üzerine, bağlanır. Üzerinde kasnağı bağlayan ve ileri-geri, sağa-sola hareketini sağlayan mekanizma bulunmaktadır. Ayrıca masanın, yüzeyi delikli olup baskı yapılan yüzeyi vakumlayarak tutmaktadır. Atölye dışında yapılacak baskılarda bu düzenek, daha pratik bir şekilde halledilmektedir. Kasnağı masaya bir menteşe ile bağlayarak inip kalkması sağlanmaktadır (Pektaş, 1990:37).

Işıklı Masa: Üzerine emülsiyon sürülmüş ipek, kalıp olarak kullanılır. Yapılan tasarımın ipek üzerine aktarımı için güçlü bir ışık kaynağı gerekir. Işıklı masa, kuvvetli ışık kaynağı elde etmek için kullanılır. Bu işleme “pozlama” denir. Işıklı masa altında kuvvetli bir ışık kaynağı bulunan, üstünde ise, kalın cam olan bir düzenektir. Cam altında bulunan ışığın cama olan uzaklığı camın köşegeninden daha fazla olmamalıdır. Camın altında yan çerperlerin ışığı yutmaması için yansıtıcı bir metal ile kaplanmalıdır. Yansıtıcı için folyo, beyaz boya, beyaz bez kullanılabilir. Işıklı masanın altında florasan lamba kullanılabildiği gibi, büyük wattlı lambalar da kullanılmaktadır. Masa altında ısının kontrolünü sağlamak için masada havalandırma delikleri açılmalıdır. Atölye dışında yapılacak çalışmalarda flaş ışığı da yeterli olabilir. Basit yöntemlerle pratik olarak yapılacak baskıda ışık tersten verilir. İpek, pozlamak için geçirgen olmayan yüzeye konulur. Baskı yapılacak tasarım kalıp içine yerleştirilir. Kalın bir camla üstü kapatılıp belli bir uzaklıktan üzerine ışık yansıtılır.

Işığın yansıtılma süresinin önceki tecrübelerle elde edilmiş olması gerekir. Daha sonra ipek yıkanır.

Asetat, Aydınger, Tire Film: Asetat, aydınger, ışık geçirgenliği fazla olan malzemelerdir. Baskısı yapılacak olan resim, tasarım veya yazı, bu malzemelerden birinin üzerine siyah mürekkeple çizilir, sonraki aşamada ipek üzerine pozlanır. Çok detaylı resim veya tasarımların kopyası ise, tire filme alınarak yapılır. Işık geçirgenliği fazla olan bir malzeme olduğundan, ipek üzerine pozlama yapılmadan önce kompozisyon siyah kapatıcı mürekkep ile asetat üzerine çizmek gerekir. Mürekkebin asetat üzerinde kalıcı olması için aydıngerin pudralanması veya üzerine gomalak sürülmesi gerekmektedir. Bu uygulama ile asetatın mürekkebi tutması artırılır (Pektaş, 1990:37).

3.5.3. SERİGRAFİ BASKININ SANAT EĞİTİMİNDE UYGULAMA ALANLARI

Serigrafi Baskı, uygulamada diğer baskı yöntemlerine göre düzenek, araç gereç ve kullanılan uçucu boya gibi malzemeler sebebi ile bilinçli kullanım ve atölye şartlarına gereklilik duyulduğundan orta öğretim düzeyinde önerilemez. Ancak uygun bir atölyede, uygulamalı bilgilendirme yapılabilir. Özgün serigrafi baskı, Güzel Sanatlar Eğitimi veren, atölye donanımlı okulların bütününün eğitim öğretim programlarında yer almaktadır. Serigrafi belki diğer bütün baskı tekniklerinden daha çok özgün çalışmalar alanında yer almaktadır. Sağladığı geniş olanaklar, getirilen yenilikler, deneysel uygulamalar, diğer baskı yöntemlerinden daha geniş bir alana yayılmasına sebep olmuştur. Son yıllarda eğitim öğretimde kullanılan, kumaş, seramik gibi farklı yüzeyler üzerine yapılan serigrafi baskılar, öğrencinin daha çok ilgisini çekmiştir.

BÖLÜM IV

4.1.KÜLTÜR

Toplumları oluşturan ortak değerlere kültür denir. Kültür bir milletin dil, din duygu düşünce ve yaşayış birliğinin bütünüdür. Kültür ihtiyaçlarımıza göre şekil alan ve bunlara çözüm getiren bir olgudur. Aynı zamanda toplumları birbirinden ayıran yaşam biçimidir. Tarihsel süreç içinde ihtiyaçlar değiştiğinden kültür de değişkenlik gösterir (Coşkun, 2012: 839)

4.2.GÖRSEL KÜLTÜR

Zafer Gençaydına göre “ Her çağ kendi yapısına uygun insan tipini, o insan da kendi yapısına uygun kültürünü yaratır” (Gençaydın, 1995:60). Görme, yeni bir kültür biçimidir. Yeni kültür, görmeye, gösterilene, görülene dayanır. Gelişen teknoloji, akıllı telefonlar, iletişim araçları, optik görüntüleyiciler, dünyasında görselliğin hakim olduğu kültürel bir yapının içinde yaşamayı mecbur kılmıştır. (Karadağ, 2004:31). Dijital cihazlar, akıllı telefonlar, internet, devamlı insanlığı gözleyen kameralar dünyasında görselliğe dayanan kültürden başka bir kültürün oluşmasına da imkan yoktur. Görsel kültür, görsel olanın sosyal yapılanmasıdır. (Mamur,2012: 81-82)

Popüler görsel kültürle ilgili imgeler, 1950 yılından 1970 yıllarına kadar, hızla gelişen teknoloji yoluyla oluşmuştur. Teknoloji, teknoloji toplumunu, teknoloji toplumu ise görsel kültür toplumunu meydana getirmiştir. Bugün toplumsal kimliğimizi görsel kültür oluşturmaktadır. Düşünce dünyamızı imgeler ve görüntüler sarmalamıştır, onlarla düşünebilmekte ve onlarla yargıya varabilmekteyiz. (Karadağ, 2004: 41). Sonuç olarak, görsel kültür 1950 li yıllarda Avrupa ve Amerika’da birbirinden bağımsız olarak başlayan Popüler-Sanatı meydana getirmiştir. Pop-Art, kitle iletişim araçları ve tüketim toplumunun bir sonucudur. Toplumun hoşlanıp kullandığı popüler tüketim malzemeleri sanatsal imge olarak kullanılırken, sanat da

tüketim toplumunun malzemesi durumundadır. Richard Hamilton'ın 1956'da “ işte yarın sergisi “ için yapmış olduğu, Pop-Art'la bütünleşmiş olan kolaj çalışmasında; bir odanın içinde tüketim toplumunun bütün nesnelere yer almıştır. Burada medyanın görsel kültürü nasıl kullandığı açık bir şekilde görülmektedir. (Tunç, 2003:115).

4.3.POPÜLER KÜLTÜR

Popüler kültür, toplumu meydana getiren bireylerin seçim yapmaksızın kabullendikleri ortak değerlerdir. Tüketime dayalı eylemlerin dayattığı bir olgudur. Sanatın geleneksel yapısını savunanlar tarafından ağır bir şekilde eleştirilmektedir. Yüksek kültürün popüler yaşam biçimini yargılamasının sebebi, kültürler arası üstünlük savaşlarıdır, örneğin kendi tercihlerinden farklı sanat, müzik biçimlerini veya kentli kültürlerin kırsal kesim kültürünü bir kültürlürlük olarak tanımlamaları gibi. (Fiske, 1999:159)

4.4. POP- ART

Pop-Art Sanatı, popular art 'ın kısaltılmışıdır. Pop-Art terimini ilk kez İngiltereli eleştirmen Lawrence Alloway'ın (1926-90) Şubat 1958'de Architectural Design dergisinde yayınlanan “The Arts and The Mass Media” (“Sanatlar ve Kitle İletişimi”) adlı makalesinde görülmüştür. Pop-Art kavramının temeli popüler kültürdür. Popüler kültür çağın, popüler ürünlerini ifade etmek için kullanmıştır (Antmen, 2012: 160).

Popüler kültür ürünleri kolay tüketim ürünleridir. Kolay anlaşılabilen nesnelere olması itibarıyla hızla kabul görmüştür. ‘Pop- Art’ bu dönemden sonra, çok popüler olmuştur. Modernizm’e, modernist estetik anlayışına ve modern yanlısı sanatçı anlayışına karşı postmodern tepki olarak tanımlanabilmektedir. (Türkmenoğlu, 2007: 96).

Richard Hamilton'a göre:

“Pop Sanat:

Popülerdir (kitleler için tasarlanmıştır)

Geçicidir(kısa vadeli bir çözümdür)

Harcanabiliridir(hemen unutulur)

Ucuzdur

Seri üretilmiştir

Gençtir(hedef kitlesi gençliktir)

Esprilidir

Seksidir

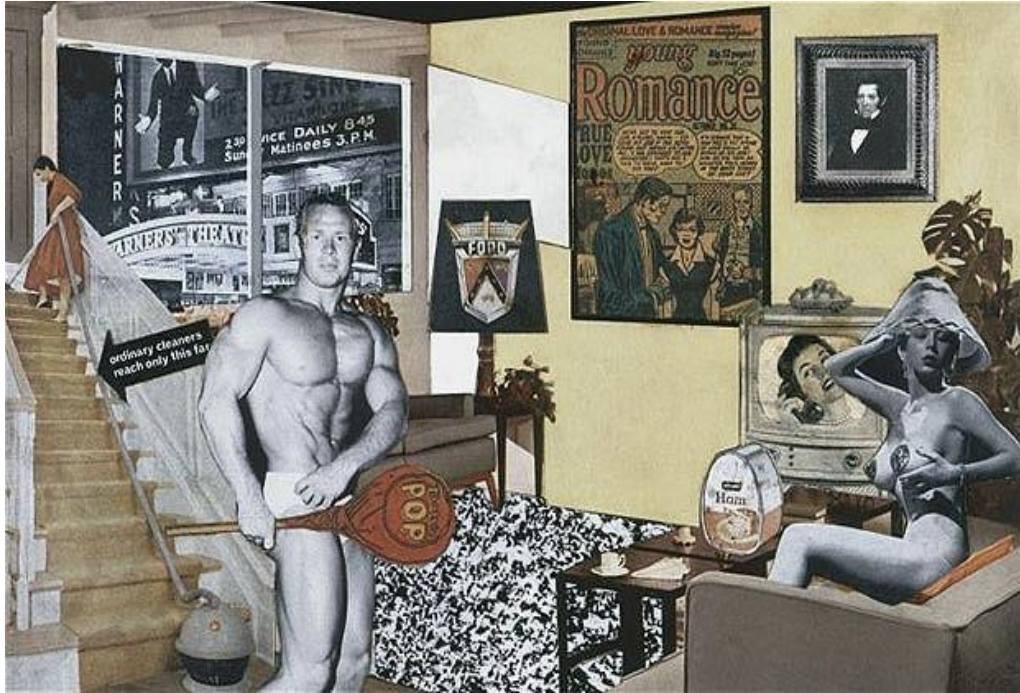
Numaracıdır

Gösterişlidir

Ticaretin büyüğüdür.” (Aktaran: Antmen, 2014:159)

Şekil 4: Richard Hamilton: Bugünün Evlerini Bu Kadar Değişik Bu Kadar Çekici Yapan

Nedir ?

Londra'da Whitechapel Galeri'nin 1956 yılında açtığı "İşte Yarın" adlı serginin baş yapıtı Richard Hamilton'ın gerçekleştirdiği bir kolaj çalışmasıdır. Pop-Art sanatının baş yapıtı sayılan bu çalışma, sergi kataloğunda yer alan bir illüstrasyondur. Anlamsal olarak da Pop-Art'ın özeti gibidir. 1950 yılının popüler kültür imgelerine özendirerek Pop-Art imaj imgelerinin ticaretini yapmaktadır. Aynı zamanda daha sonraki yıllardaki toplum tercihlerini de dile getirmektedir. Bunlar; sinema, televizyon ve bütün gösteri dünyası, afişler, reklamlar, çizgi film gibi konulardır. Pop-Art kitle kültürünün sanata yansımasıdır. Aynı zamanda toplumla sanatın karşı karşıya gelişidir. (Antmen, 2014:158).

Teknik gelişim, kitle iletişimi ve hazır materyallerle yapılan deneysel işlerin doğal sonucunda Pop-Art'ın geldiği bilinmektedir. Teknik gelişim, kitle iletişim araçları ve hazır materyallerle oluşan doğal sürecin yansıması sonunda oluşan entelektüel ortam, İngiltere'de, Pop Art'ı hazırlamıştır. Amerika'da ise Pop Art için gerekli olan bütün imgeler zaten doğal olarak vardır. Hiçbir şekilde hazırlık sürecine gerek duymamışlardır. En büyük gereksinimi kitle iletişim araçlarıdır.

Amerika'da 1950 yılının ikinci yarısına doğru ilk verilerini gördüğümüz Pop Art, 1960 sonrasında da devam eden avangard bir eğilimdir. Amerika'da ve Avrupa'da birbirinden bağımsız olarak ortaya çıkmıştır. Çıkış noktalarına bakıldığında aynı nedenler görülmemektedir. Süper güç Amerika'da, tüketim toplumunun nesneye tapınması, Pop Art'ın önemli bir çıkış nedenidir. İngiltere ve Avrupa'da ise sanatın akademik kuralları her zaman olduğu gibi ön plandadır. Amerika'da Pop Art, öncesinde izlediğimiz, fazlaca içine kapalı olan soyut dışavurumcu sanata karşı, tepki olarak doğmuştur. Pop Art eğilim, toplumla sanatı bağdaştırma çabasıdır. Pop Art, terimini ilk kullanan İngiliz eleştirmen Lawrence Alloway'dir (Cumming, 2008:440).

4.5.AVRUPA'DA POP-ART

İngiltere'de başlayan ve Avrupa'ya yayılan popüler sanat büyük değişimler yapmış olmasına rağmen, akademik kurallar her zaman olduğu gibi ön plandadır. Önemli sanatçılar: Richard Hamilton'ın militarist yaklaşımları vardır. İrlanda'nın başkaldırıları sanatını da etkilemiştir. David Hockney; İngiliz asıllıdır. Amerika'da yaşamıştır. Şehrin görüntüleri ve yaşam onun için önemlidir. Billboard, magazin, komik görüntüler, fotokopi, fotoğraf üzerinde çalışmıştır. Diğer sanatçılar; Derek Boshier, Pauline Boty, Patrick Caulfield Peter Phillips, Julian Opie'dir. Richard Hamilton'ın sergide yer alan “ Bugünün Evlerini Bu Denli Cazip Kılan Nedir?” (1956) başlıklı kolaj, (Şekil 4) popüler kültürün ürettiği sanatın bir özeti gibidir. Richard Hamilton' un sanatsal düşüncesi; Pop Sanat, tüketime evrilen toplumun değişen değerlerine göndermedir. Sanatçı ise toplumda tüketirken, bir yandan da sanatı üreten durumundadır. Çalışmasında, pentür geleneğini bilerek dışlamıştır. Bu tercih aynı zamanda izleyicisine de bir mesajdır. Kolaylıkla sen de yapabilirsin, o halde sen de sanatçısın diyebilmektir. Bu kolaj çalışması 1950 yıllarında toplumun bütün fertlerinin özlemlerini ve tercihlerini yansıtırken yaşam profilini de sunmaktadır. Erkek, kadın gibi seyirlik malzeme olarak sunulurken, geleneksel cinsiyet tanımı sorgulanmaktadır. Richard Hamilton' ın sunduğu bu dünyada her şey tamamen yapaydır (Antmen, 2014:159).

4.6.AMERİKA'DA POP-ART

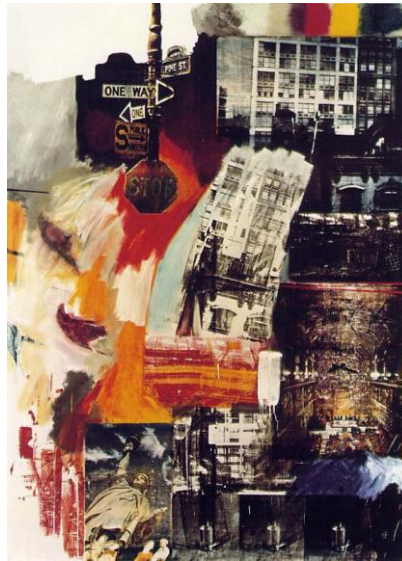
Amerika'da Pop-Art için gerekli olan bütün imgeler zaten doğal olarak vardı. Hiçbir şekilde hazırlık sürecine gerek duymamışlardır. En büyük gereksinimi kitle iletişim araçlarıdır. (Lynton, 1982:300-301). 1950 yılının ortalarında ortaya çıkan Pop-Art, hemen öncesinde gördüğümüz Soyut Dışavurumculuğun tam tersi bir işlerlik kazanır. 20. yüzyılda yüksek sanayi ülkelerindeki kentsel çevre algılamaları bilincinin ve bu konuyla ilgili birikimlerinin düşünme boyutuna aktarılmasıdır. Sanatçının daha önceki içsel davranışlarının, dış dünyaya aktarılmasıdır. Bu geçişin ilk öncülerinden olan Rauschenberg, hala soyut dışavurumculuğun izlerini de

taşımakta olan, “Combine Painting” adını verdiği işlerini 1954 de sergilemiştir. İşler, içsel soyut dışavurumcu zemin üzerine sıradan nesnelere monte ederek bu yapıtları oluşturmuştur (Şekil 5-6) (Şahiner, 2001:56). Jasper Johns ve Robert Rauschenberg’ in sıradan imge ve nesnelere resimde kullanmaları Pop- Art’ın en önemli sanatçılarından olan Andy Warhol’a (1928-1987) önemli bir yol çizmiştir. (Erden, 2016:316)

Şekil 5: Robert Rauschenberg: Magician II, 1959

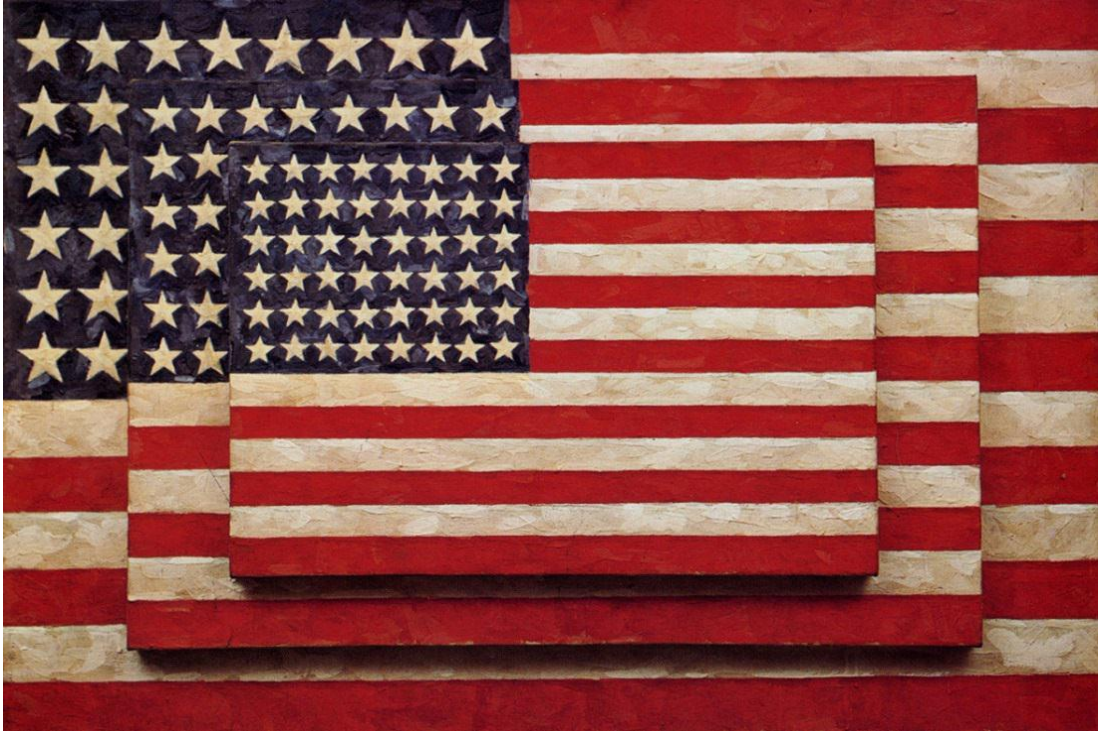

Şekil 6: Robert Rauschenberg: Estate, 1963

Pop-Art, 20. yüzyılın eğilimlerini içinde barındırmaktadır ve bu yüzyılın simgesi olmuştur. Tüketim toplumunu hedefleyen bu çağdaş sanat formu, aynı zamanda kendisi de bir tüketim nesnesi olmuştur. Tüketim dünyasını tersine çevirmesine karşılık kendisi bir tüketim nesnesi durumuna gelmiştir. Pop-Art'ın hesaplaştığı sosyokültürel yapı ve kapitalist toplumun tüketim çılgınlığı, savaşçıları da esir almaya başlayınca, önde gelen temsilcilerinden Wesselmann, bir müddet sonra gruptan ayrılmıştır. Pop-Art'ın diğer bir özelliği ise resimde gösterge durumundaki yüceltme kavramını ortadan kaldırmasıdır. Eser her neyi temsil ediyorsa etsin yücelik kavramını kullanmamaktadır. Pop-Art yazı, harf, metin gibi gösterge öğeleri ya da nesne ve anlam ikilemi ile düşünmeye yönlendirir (Şekil 7). 1955 yılında Amerikalı sanatçı Jasper Johns, Pop-Art'ın simgesi durumuna gelen Amerikan bayraklarından oluşan eserlerini sergileyerek büyük başarı kazanırken, kızgınlıkların da hedefi olmuştur. Bu kızgınlıkların nedeni; sanatçı Jasper Johns'un "ülkenin simgesi olan bayrağı ile alay ediyor olabileceği" düşüncesidir (Şahiner, 2001:57).

Şekil 7: Jasper Johns: Three Flags

Sanatçı Jasper Johns, ulusal bayrakla mı alay ediyordu yoksa resimle mi? Amerika'nın da bulunduğu hemen bütün ülkelerin ulusal simgelerini koruyan yasaları vardır fakat resmi koruyan hiçbir yasa yoktur. Resimler, ülkenin kazandığı uluslararası başarıların keyfini sürmekte olan sanat dünyasını da kızdırmıştır. Bazı resimlerde bayrak tek başına kullanılırken, bazılarında üst üste kullanılmıştır. Bayrağın küçükten büyüğe doğru sıralanışı, eseri ticari boyuta indirgemiş gibi durmaktadır. Bayrağın sanki elbise veya bavulmuş gibi kullanılması kabul edilemez bir durumdur (Lynton, N. 1982). Aslında olayın boyutu farklıdır: 1950 li yıllarda, modern sanata ve soyut dışavurumculuğa karşı bir tepki vardır. Modern sanatın önde gelen teorisyenlerinden Greenberg'in teorilerinde resim, kendisinden başka hiçbir şeye gönderme yapmamalıdır. İlk tepki yine aynı yıllarda Jasper Johns'un Amerikan bayrağı adlı eserleri ile gelmiştir. Bu çalışmasında Jasper Johns, kendisi ile konu arasındaki ilişkiyi sorgulamaktadır. İletişim araçlarında çok kullanılan bu imgeyi resimde konu yaparak, Greenberg'in "tek değerlilik" düşüncesine tepki koymuştur. (Erden,2016:316)

Jasper Johns, diğer resimlerinde bayrağı nişan tahtasına, Amerika haritasına ve sayılara çevirmiştir. Resimde kutsal göstergeleri sıradanlığa indirgeyerek, belli ki kapitalizm ve sanat piyasası ile alay etmektedir (Şekil 8). Resimlerinde kullandığı Amerikan haritalarında çiğ renkler kullanmış bayrağın üzerine akıtmalar yaparak deformasyona uğratmıştır. Haritada eyalet sınırlarını yok etmiş, renkler üzerinde yazılar yazarak, farklı anlamsal dizgeler yaratmıştır. Resimler kendi içinde temsil olarak belli biçimsel alanlar oluşturmakta, fiziksel ve zihinsel teoriler ortaya koymaktadır. Pop-Art, gösterge olarak yazı ve resim ilişkisi ile farklı bir işlevsellik kazanırken, temsil kavramını ortadan kaldırarak, geleneksel sanatın dünya görüşünü tamamen değiştirmiştir (Şahiner, 2001:57).

Şekil 8: Jasper Johns: Harita

Pop-art yeni bir sanat akımından çok, sanatta yeni bir hareket olarak kabul edilmektedir. Seyircisinin Pop-Art'ı kabullenişinin nedeni, kendi kültürünün araç gereçlerini kullanmış olmasıdır. Kendini aşan bir hakikate yönelmemiş, kalıcı bir anıtsallığı hedeflememiştir. Sanatçı, sanatçı olmayanlarla birlikte tüketim toplumun temel karakterini yansıtmıştır. Bütün gündelik nesnelere çeşitli tüketim içindeki rolü ile olduğu gibi resmedilmiştir (Şekil 9) (Şahiner, 2001:59).

Şekil 9: Tom Wesselmann: Smoker

Şekil 10: Roy Lichtenstein: M-maybe, 1965

Pop Art'ın önemli sanatçılarından Roy Lichtenstein, çalışmalarını medyada çok kullanılan toplumun büyük ilgi duyduğu, 'comics' olarak adlandırılan çizgi romanları kullanmıştır. Çizgi romanlar birebir aynı ve dev boyutlardaki yüzeylerde kullanılmıştır. Çalışmalar tüketim toplumunun tercih ve beğenilerini çarpıcı bir biçimde ortaya koyarken, aynı zamanda toplumun kendisi ile yüzleşmesini de sağlamaktadır (Şahiner, 2001:59).

Böylece Pop-Art, sanattan çok, soylu sanata karşı bir tepki, bir şamata karakteri taşır. Bir bakıma sanatçıyla çevresinin ve toplumun uzlaşmasıdır. 'Amerikan kent soylu sanatı' olarak bilinmesine karşın, gerçekte kent soylu sanatını eleştiren 'meta' karakterini taşıyan bir gençlik kültür hareketidir. Bu yüzden bir devrim niteliğindedir. (Gençaydın, 1984:11).

Roy Lichtenstein (1923-97) devasa boyutta çizgi roman kareleri çalışmış bunları üretirken, renk tonlarını oluşturmak için ticari baskı tekniklerini kullanmıştır. Gazete ve çizgi roman basımında kullanılan bu teknik, renk tonlarını elde etmek için noktaların yakın ve uzak tutulması ile elde edilir. Noktalar yaklaştıkça renk koyulaşır, uzaklaştıkça azalır. (Hodge, 2013:188-189)

Pop-Art'ın önemli sanatçılarından Andy Warhol (1928-1987), işlerinde kapitalist toplumun oluşturduğu Popüler Kültür'ün seri üretim mantığını yansıtmıştır.

Bu kültürün içinde oluşmuş imajlar kendisini var eden alanlardan çıkarılarak başka bir alana tuvale taşınmıştır. Yine aynen kendisi olarak varlığını burada devam ettirmektedirler. Andy Warhol'un çalışmalarındaki her görüntü, kendi içinde bir anlamsızlık taşımaktadır. Ayrıca mutlak değerlerin yerini görüntünün içkinliğine bırakarak kenara çekilen figür değerindedir. Bu anlamda yapaylık yansıtır. Sıradan görüntüler mutlak değerlerin uzağında bir fetişizmi meydana getirmektedir. Bu şekilde var olan fetişizmi ilk defa modern fetişizme katan Andy Warhol'dur. Geleneksel sanat 19. yüzyıldan beri süregelmekte iken oluşan bu değişim geleneksel yapıyı da farklı bir yere taşımıştır. Görüntü gerçeği yok edip, her türlü estetik yok edilirken meydana gelen katıksız ikon olgusunun meydana gelişinin nedeni Andy Warhol'un boş biçimselliğidir ve bu eyleme ortak olmuştur (Şahiner, 2001:59).

Pop-Art, Post Modernizm'in erken bir habercisidir denilebilir. Andy Warhol'un 1962 de ürettiği Marilyn Monroe Diptikonu ile adeta, bütünleştirilmiştir. Warhol bu çalışmasıyla, şöhret kültürünü ve kişinin kendi imgesiyle nasıl sömürüldüğünü veya ondan daha popüler olabileceğini, kişinin kendi imgesinin arkasında nasıl kaybolabileceğini araştırmaktadır. Marilyn Diptikonu, Marilyn Monroe' nun intiharından birkaç ay sonra üretilmiştir. Marilyn Monroe'nun ölümü, yani bir orijinalin kaybı, onun yerine konan kopyaları ile Pop'un habercisi oluşu, Post-Modern sanatın temel ilgi alanlarından birini oluşturmuştur (Little, 2006:131).

Şekil 11: Andy Warhol: 25 Marilyn Monroe

Pop Art'ın hedefi tüketim toplumdur. Nesnel yaklaşımlar, dış çevre bilinci, sanatçının kendini kimliksizleştirme çabası, kavramsal sanatın üretim sürecinde, düşünceyi ön plana alması 1960 sonrası sanatının verileridir. Farklı eğilimleri doğursa da özde bir birlik bulunmaktadır (Germaner, 1997:18).

Sanatçılar teknik gelişmelerin getirdiği yenilikler ve kitle iletişim araçlarının gücünü 1960 sonrasında hissetmeye başlamışlardır. En büyük destekleri kitle iletişim araçlarıdır. Radyo, televizyon, gazete, dergiler gibi kitle iletişim araçları hiç bir akımın bu kadar içinde olmamıştır. Aynı zamanda eğlenceli bir yaklaşım olduğu da söylenebilir. İlk Pop Art resimlerinde, bu eğlenceli tavır izlenebilir. Resimlerde popüler sanatçılar, popüler kişiler, moda dünyası, moda ticari tüketim malzemeleri, tüketim dünyasının genç yaş gurubunu, ciddi şekilde kavramıştır. Bilerek karmaşık ve zor anlaşılabilir bir üslup kullanmışlardır. Artık çok popüler olan, bir zamanlar karalanan Pop-Art, teorik anlatımında, “kendini beğenmişliği” sergilemenin keyfini yaşamaktadır. Sanat aracılığı ile kendini ifade ve polemik arasında bir ilişki kurma çabası bile vermektedir (Lynton, 1982:300-301).

4.7.POP-ART'IN ÇIKIŞ NOKTASI

İkinci Dünya Savaşı sonrasında alınan tasarruf tedbirlerinin bitmesi ile bir tüketim çılgınlığı başlamıştır. Kitle iletişim araçlarının da devreye girerek önem kazanması, tüketimi hayatın en önemli parçası haline getirmiştir. Seri üretim öne çıkmıştır. İngiltere ve Amerika'da bir grup sanatçı seri üretimi sanatsal boyuta taşımışlardır. Sanatsal iddiaları kaldırmışlar, sıradanlığı savunmuşlardır. Savaş sonrasında karamsar havasını değiştirmek isterken, sanatın boyutlarını tamamen değiştirmişler. Sıradan, kalıcılık iddiası olmayan popüler-sanat, batı sanatında hiç değişmeyecek kalıcı etkiler bırakmıştır. (Hodge, 2013:188-189)

Pop-Art, tüketim toplumu ile bütünleşmiş sanatsal bir eğilimdir. Amerika süper güç olmaya başladığında bir tüketim toplumu ortaya çıkmıştır. Tüketimin kullandığı en önemli malzeme ise reklamdır. Ürünler için üretilen çok yaratıcı

reklam afişleri Amerika'ya büyük bir canlılık getirmiştir. Reklam firmalarının bu grafik tasarımları aynı zamanda Pop-Art'ın da habercisi olmuştur. İlk çağlardan günümüze kadar sanatın seyrini izlediğimizde bütün ölçütlerin altüst olduğu görülmektedir. Genç ve yenilikçi birkaç resim sanatçısı, çeşitli boya ve malzemelerle kolaj yaparak yeni bir estetik yaklaşımda bulunmuşlardır. Çok keyifli bir sanatsal yaklaşım olan Pop-Art bu şekilde ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda, çağın gereksinimine de cevap verecek olan güçlü bir iletişim sistemini de keşfetmiş oldular. Bu sürecin sonunda afişlerin çoğaltılması gerekmektedir. Bu alanda da en uygun yöntemlerden biri serigrafi baskının kullanılmasıdır. (Ünal, 2003:72-73)

Reklamı yapılan, tüketime sunulmuş ürünün kendisinden çok imajı satılmaktadır. Satış için kullanılan materyaller, alıcı kitlenin en hassas olduğu noktaları hedefler. Televizyon için hazırlanan reklam filmlerinde ürünün niteliği ikinci plandadır. Öne çıkan imge ise tüketicinin hevesleri, korkuları, hayalleridir. Reklam filmlerindeki kahramanlarla kişiyi özdeşleştirme fikrinden yola çıkıldığından, seçilen ürünün gerekliliğinden çok, sağlayacağı imaj önemli duruma gelmektedir. “Ünlü sanatçımız kullanıyorsa bizim de kullanmamız gerekir.” “Şu popüler sanatçı prestij kazanıyorsa biz de kazanabiliriz” imajını, dış macunu sağlık için gereksiniminden çok, cinsel yönden itici olmamak adına kullanmak gibi imajlar satın alınmaktadır. Tüketici toplumunun bozulmuş değerleri, popüler kimlikler, Pop Art'ın elemanlarıdır. Pop Art sanat adına bir başkaldırıdır. Sanatın toplumdan ayrı düşmesine ve içinden çıktığı topluma yabancılaşmasına, sadece elit bir zümreye hitap etmesine karşı bir duruştur (Ünal, 2003:72-73).

Pop-Art, her ne kadar eleştirse de popüler yapının yanında durmuştur. Sanatın geleneksel yapısında bulunmayan popülerliği, sanatçılar yeniden irdelemek için değişik boyutlardan ele almışlardır. Daha önce hiç itibar görmemiş reklam ve güzel sanatları aynı platformda buluşturmuşlardır. Dolayısı ile eleştirmenlerin de büyük tepkisini çekmişlerdir (Hodge, 2013:188-189).

4.8. POP-ART'IN TARİHSEL SÜRECİ

Sanatsal eğilimler ve süreçleri üzerinde yapılan araştırmalar göstermektedir ki; 1960 sonrasında sanat; açıklama, ilişkilendirme, nedenler, sonuçlar gibi konularda açıklamalara ihtiyaç duyacak kadar karmaşık bir durumdur. II. Dünya Savaşı diye adlandırdığımız 1939'dan 1945'e kadar süren büyük küresel çatışma sanatı etkileyen en büyük nedenlerden birisidir. İkinci Dünya Savaşı dünyanın politik düzenini ve sosyal yapısını ve sanatı derinden etkilemiştir. Çağdaş sanatın başlangıcı 1900'den başlatılırsa, II. Dünya Savaşı'ndan önce ve II. Dünya Savaşı'ndan sonra olmak üzere iki kısımda incelenmesi gerekir. Bu gruplandırma bütün sanat tarihi kuramcıları için gelenek haline gelmiştir. Sanatsal süreç, kesin bir çizgiyle ikiye ayrılamaz. Çünkü birinci yarıda başlayan sanatsal eğilimler, ikinci yarıda yani 1960 da sanatsal yapıtlarını vermeye devam eder (Germaner, 1997:10-13).

1960 ve 1970 yılları arasında Amerika süper güç durumuna geldiğinden, sanat piyasasının alanı da değişmeye başlamıştır. Amerika, süper güç olarak, sanata da yatırım yaptığından, sanat alanları Fransa ve İngiltere'den Amerika'ya kaymıştır. Ayrıca Avrupa'da da bir yumuşama ortamı oluşmuştur (detant ortamı). Pop-Art, İngiltere'de işte bu detant ortamında filizlenmiştir. Fransa'da ise Nouveau Realisme'in verileri görülmektedir. 1945 -1960 yılları arası, üzerinde durulması gereken konu Amerika'da New York Okulu'nun soyut dışavurumcu (Abstract Expressionism) tavrı sergilemesi, Avrupa'da ise sanatın yoğun boya (picturale) nitelikli oluşudur. 1960 sonrasında en önemli niteliği (nonpictural) yoğun boya tavrıdır. 1960 sonrasında sanatçılar, çağın teknik olanakları ile biçim ve düşünce arasındaki ilişkileri doğru biçimde yapılandırmışlardır. Yağlıboya ve akrilik kullananlarda da Post Painterly Abstraction' da olduğu gibi (nonpicturale) yoğun boya tavrı görülmektedir (Germaner, 1997:10-13).

R. B. Kitaj politik, kültürel tartışmalarda öne çıkma arzusu sergileyerek, en az Hamilton kadar entellektüellik sergilemiştir. Hokney'in yaklaşımı daha saf ve masumdur. Richard Smith, popüler verileri kullanırken (caz, müzik sanatçıları vs.).

Hogarth'ın ders malzemesi niteliğinde, “Bir Serserinin Gelişimi” adlı baskı serisinin üzerinde durulması gerekir. Londra’da, David Sylvester, New York’da Kozloff ve Sidney Tillim, Pop Art için yazdıkları denemelerle, bu akıma büyük bir destek vermişlerdir, ayırımları doğru biçimde yapmışlardır. Savaş sonrası travması yaşayan Avrupa’nın, kitle iletişim araçları gibi Pop-Art elemanlarına yaklaşımı daha coşkulu ve duygusaldır. Amerika ise, parlak tüketim dünyasına, daha yüzeysel olarak yaklaşmıştır. Pop-Art’ı 1980’lere taşıyan Amerika’lı sanatçılar, büyük başarı ve paralar kazanırken her şeye rağmen kendilerinden beklenenleri gerçekleştirmişler, İngiltere’de ise kendi kişisel amaçları için verdikleri mücadele Pop-Art hareketinin dağılmasına sebep olmuşlardır. Amerika’da Pop-Art’ın en önemli sanatçıları, Roy Lichtenstein ve Andy Warhol’dur. Roy Lichtenstein, dergilerin görsel anlatım dilini, Andy Warhol ise “readymade” denilen her sıradan şeyi sanatın içine çekerek reklamcılığı ön planda tutmuştur, çıkan her işinin hemen tümünde kendisinden hiç bir şey katmadan hazır malzemenin kullanıldığı görülmektedir. Roy Lichtenstein’in işlerinde ise, bazen Japon baskılarına benzer yaklaşımlar görülmektedir. Her ikisi de ticari çalışmalara ağırlık vermişlerdir (Lynton, 1982:302-303).

Andy Warhol, kendi yapıtlarında bir anlatım çabası olduğunu, sürekli olarak reddetmiştir. Hatta kendisini bir makine olarak nitelemiş, “bir makine ne yapmak istiyorsa ben de onu yapmak istiyorum” demiştir. İleride herkes birbirinin aynı olduğunda; “gelecekte herkes on beş dakikalığına ünlü olabilecek” tezini savunmuştur. Fabrika ismi verilen gurubu oluşturarak, birlikte resimler, filmler, yapmışlardır. James Rosenquist resimlerinde kaleydoskop sistemini kullanmıştır. Daha çok reklamcılığı ön plandadır. Claes Oldenburg’un alanı pastalar, dondurmalar, yiyecek maddeleridir. Claes Oldenburg, New York’un sıradan bir mağazasını taklit ederek, mağazanın dış görünüşü de aynı olmak üzere, içinde bulunanlarla, sergi niteliğinde, bir mağaza açmıştır. Amaç tepkilerle bir sanat ortamı yakalarken, satın alınanları da sergilemektir. Daha sonrasında ise dev yumuşak eserlerini Green Galeri’de sergilemiştir. Büyük boyutlar sanatın muhteşemliğini vurgularken, sigara izmariti, dev hamburger, dondurma külâhı gibi sıradan nesnelere, sanatın muhteşemliği ve sıradanlığı bağdaştırıp vurgulama ve sorgulama çabasıdır. Tom

Wesselmann ise yiyecek için yapılan reklamlardan natürmortlar üretmiştir. Yarattığı imgelerle çabası, batılı insanın düşleridir. Yemek, sevişmek, radyo dinlemek, televizyon seyretmek, eğlenmek gibi şeylere çağrışım yapmak çabasıdır (Lynton, 1982:296).

Resimde Pop-Art, sel baskını gibi gündeme oturması ile ünlüdür. Peşinden reklamlar, popüler bir kültürün tüketimi gelmekle beraber, sanatın doğası da sorgulanmaya başlanmıştır. Sanat nedir, sanatçı nedir, sanatın işlevi ve nitelikleri nedir?” Gibi kadim sorulara cevap aranmaktadır. Duchamp, hem bu sorulara cevap arayan hem de sanatın geleneksel yapısına başkaldıran bir tavır sergilenmektedir (Lynton, 1982:297).

Marcel Duchamp kendi döneminde anlaşılammış bir sanatçıdır. Yeni bir sanat akımı yaratmak istememiştir. Onun amacı herkesi sanatçı kılarken, sanatın kutsallaştırılmış değerlerini yıkmaktır. Marcel Duchamp’ın anlatmaya çalıştığı, sanatçının ölümüdür. Sanatın gerçeğinin mimesis (doğa ve insan davranışının, sanatta ve edebiyatta taklide dayanan temsilidir) olduğunu kabullenmiştir. Endüstriye yenik düşen sanatın içinde, tanrısal olanı taklit ederek, deha olduğu dayatılan sanatçı kimliği artık yok olmuştur. Marcel Duchamp, yapmayı değil, düşünmeyi önermiştir. Sanatı tam olarak kavramsal düşüncenin içine çekerek, Ready-made terimini sanata sokan Marcel Duchamp olmuştur. Andy Warhol ise Ready-made’i kullanırken, yapıtlarında kullandığı malzemelerin gerçek bir tüketim aracı olmasına dikkat etmiştir (kola kutusu, deterjan kutusu vs.) Marcel Duchamp’ın Ready-made’i, içinde makine estetiği bulunan saf biçimsellerdir (pisuvar, bisiklet tekerleği, kahve makinesi vs.) (Aksügür ve Düben, 1991:V).

Avrupa’dan bağımsız bir tablo sergileyen Pop-Art akımının Amerika’da ortaya çıkışını araştırmacılar, güçlü bir sel baskınına benzetirler. Pop-Art alışlagelmiş bütün eğilimleri silip süpürmüştür. Süper güç haline gelmeye başlayan ve “tanrının çöplüğü” olarak adlandırılan Amerika’da, tüketim toplumunun nesneye tapınması, Pop-Art’ın kendisidir. Avrupa’da sanatın, tarihi sürecine bakıldığında,

sanat tarihinden kopukmuş gibi görünen Pop-Art'ın, Amerika'da ki oluşumu hayret uyandırmaz. Çünkü 18. yüzyılda izlediğimiz “Amerikan Primitifleri”nden 1930’lu yıllara kadar gördüğümüz, “sosyal realistler” Pop-Art’ın habercisi gibidir. Pop-Art sanatçıları galerilerde eserlerini sergileseler de öncelikli olarak, reklam afişi sanatçılarıdır. Pop-Art’ın, Andy Warhol, James Rosenquist gibi isimleri, bazı eleştirmen ve yazarlara göre hala afiş sanatçıları sayılmakla birlikte, onlar Avangard’ın reklam resminden ayrı tutulamayacağını ispat etmişlerdir. Claes Oldenburg’un alanı pastalar, dondurmalar, yiyecek maddeleridir. Roy Lichtenstein, comicstrips resimlerini büyüterek kopyalayarak kullanmıştır. George Segal yaşayan kişilerin alçı kalıplarını alır, Tom Wesselmann ise yiyecek için yapılan reklamlardan natürmortlar üretir. James Rosenquist resimlerinde kaleydoskop (içine bakıldığında renkli desenler görülen bir aygıttır) sistemini kullanmıştır. Bir sokak görüntüsünü, kaleydoskoptan bakılıyormuş gibi uyarlamıştır, çeşitli görüntülerini üretmiştir (Ragon, 1987:105).

4.9.TÜRKİYE’DE POP-ART

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa’da özgürlüklerin kısıtlanması, sanatçıların ve bilim adamlarının ülkelerini terk etmelerine sebep olmuştur. Özgürlük arayışındakilerin büyük çoğunluğu, özgürlüklerin ülkesi sayılan Amerika’yı tercih etmişlerdir. New York sanatın merkezi durumuna gelmiştir. Aynı zamanda Pop-Art’ın da başlama nedenlerinden olan bu hareket, Amerika’da köklü değişikliklere neden olmuştur. Türkiye tam bu dönemde çok partili döneme girmiştir, ekonomik olarak ayakta durma çabaları devletin sanata verdiği desteği azaltmıştır (Giray,2003:27).

Pop-Art’ın Türkiye’deki yansımalarını konuşabilmek için, batıya açılan kapıya bakmak gerekir. Turan Erol; Renkli renksiz yayınların ülkemize girmesi, yurt dışına gidişlerin kolaylaşması, meşhur olma arzusu ve Türkiye’de devletin desteğinin sanatçıların üzerinden çekilmesi üzerine, kendilerini değersiz hissederek batıya göç ettiklerini ifade eder (Büyükişleyen, 1991:55-56).

Türkiye’de batılılaşma döneminde sanatın merkezi İstanbul’dur. Batılı anlamda resim geleneğine ilk kapıyı aralayan Osmanlı Sarayıdır. Askeri okullardan yetenekli öğrenciler seçilerek batıya gönderilmiştir. Bunlar asker ressam olarak sanat tarihimizde yer almıştır. 1880 yıllarda Sanay-i Nefise kurulur, eğitim vermeleri için batılı sanatçılar getirilir (Özsezgin, 1982:9).

4.10.TÜRKİYE’DE POP-ART EĞİLİMLER

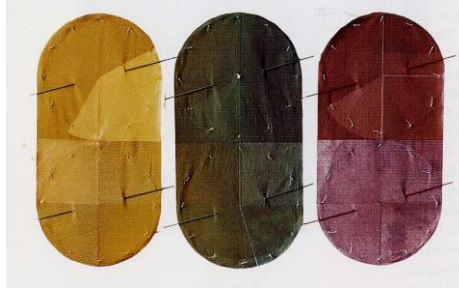
Sanatta hareketlilik ancak 1950’li yıllarda Avrupa ve Amerika’daki sanatsal eğilimleri yakından takip eden sanatçıların, evrensel kaygıları hissetmeleri ile başlar. Bu zamana kadar resimde Türk İslam geleneğinden gelen manzara ve natüremortları izlerken 1960’lı yıllarda ise sanatçılar kendi özgün kimlikleri ile izlenebilmektedir. Sanatçıların bir kısmı geleneksel anlatım metotlarını devam ettirirken, Amerika ve Avrupa’daki Pop-Art yansımalarından etkilenen ikinci grup ise (soyut veya Non-Figüratif çalışanlar) yeni arayışların peşine düşmüşlerdir (Özsezgin, 1982:89-90).

1960 sonrası Amerika’da yaşayan ve devlet bursu ile Paris’te bulunan Türk sanatçılar, Pop- Art’ tan etkilendikleri için, devamında bu yansımalar Türkiye’de de görülmektedir. Amerika’da yaşarken etkilendiği, Pop-Art sanatsal yaklaşımı içinde üreten Tosun Bayrak, bu akımı Türkiye’ye yansıtanlardandır. Paris’te eğitim gördükten sonra Türkiye’ye gelenlerden ve yeniliğe açık olanların başında Altan Gürman gelmektedir, kesilmiş mukavva, dikenli tel gibi Pop-Art yaklaşımlı malzemelerle ürettiği eserlerini sergilemiştir. Amerika’da yaşayan Tosun Bayrak’ın Pop-Art yaklaşımlı çalışmalarının Türkiye’ye yansımaları da önemli rol oynamıştır. Altan Gürman’ın 1975’de ölümünden sonra izinden giden Şükrü Aysan da, yenilikçi popüler arayışlarını devam ettirmiştir. (Tansuğ, 1990: 82)

Şekil 12: Altan Gürman Kompozisyon Karışık malzeme

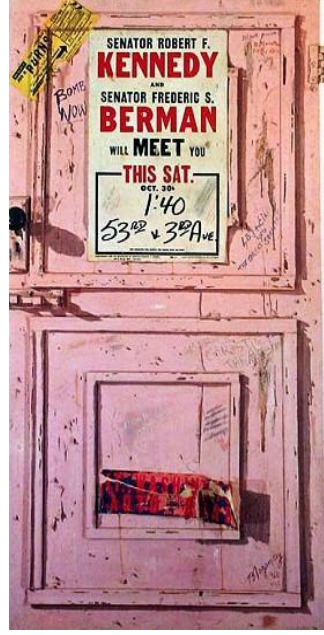

Şekil 13: Şükrü Aysan Karışık gereç ve teknik, 146 x 90 cm. (3 parça)

Devamında; Erkal Güngören, Özer Kabaş, Ali Teoman Germaner, Erol Kınalı ve Adnan Çoker sayabilir. Adnan Çoker, Akademi’de öncü çalışmalarını desteklemesi ile tanınmaktadır. Fakat bu öncü çalışmalar belli standartları aşamamıştır. . (Tansuğ, 1990: 82).

Burhan Doğançay, “Pembe Kapı” (1966) 90x81,30 cm, Tuval Kolaj ve Karışık Teknik

Esasında kolaj görünümlü spiral kağıt formlarından yola çıkarak yaptığı çalışmalarla tanınan Burhan Doğançay’ın bu çalışmasında Lichtenstein’e göndermeler bulunmaktadır.

Şekil 14: Halil Altındere, “Tabularla Dans”

Halil Altındere’nin “Tabularla Dans” isimli çalışmasında, Türk Parası üzerinde yüzünü kapayan Atatürk resmi, ekonominin kötü oluşunu anlatmaktadır.

4.11. POP-ART AKIMININ İÇERİSİNDE ÖZGÜN BASKININ YERİ

Amerika'lı Pop- Art sanatçılarının ortak yönlerinden en önemlisi grafik açılımlara değer vermeleridir. Gündelik yaşam nesnelerini sanatsal kılmaya da uğraş vermişlerdir. Çizgi film, afiş, reklam panoları, moda, gazete illüstrasyonlarından yararlanmaya çalışan Pop- Art sanatçıları serigrafi baskı tekniğine yer vermişlerdir. Andy Warhol (1928-87) serigrafiyi kullanarak, ünlülerin portrelerini seri üretimle çoğaltmıştır. (Hodge, 2013:188-189)

BÖLÜM V

5.1 YÖNTEM

Bu bölümde araştırma esnasında kullanılan yöntem, uygulama biçimleri hakkındaki açıklamalar ve öğrencilere yaptırılan baskı resim uygulamasının açıklanması için kullanılan uygulamalara yer verilmiştir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan uzman görüşü kullanılmıştır.

5.1.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Betimsel Analiz

Bu çalışmada betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Betimsel araştırmaya göre elde edilen veriler, daha önce belirlenen konulara göre sınıflanır, özetlenir ve yorumlanır. Bu tür analizlerde amaç, elde edilen doneleri düzenli ve açık bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu nedenle elde edilen doneler, mantıklı ve anlaşılır bir biçimde açıklanır, neden sonuç ilişkileri analiz edilir ve belli sonuçlara ulaşılır. Daha sonra ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve sonuca yönelik tahminlerde bulunulması işlemleri, araştırmacının yapacağı yorumlar arasında yer alabilir.

Betimsel analizin dört aşaması ise şu şekildedir:

1. Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma: Araştırma sorularından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden ya da görüşme ve/veya gözlemde yer alan boyutlardan yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulur. Bu çerçeveye göre verilerin hangi temalar altında organize edileceği ve sunulacağı belirlenir. Eğer daha önceden belirlenmiş bir kavramsal çerçeve yoksa, betimsel analizi kullanmak güçtür. Böyle bir durumda belirlenecek temalar, veri kaybına ve yanlış veri düzenlenmesine neden olabilir.

2. Tematik çerçeveye göre verilerin islenmesi: Bu aşamada, daha önce oluşturulan çerçeveye göre elde edilen veriler okunur ve organize edilir. Bu aşamada, verilerin tanımlama amacıyla seçilmesi, anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmesi söz konusudur. Oluşturulan çerçeveye göre bazı veriler dışarıda kalabilir ya da önemli olmayabilir. Ayrıca bu aşamada, daha sonra sonuçlar yazılırken kullanılacak doğrudan alıntılar da seçilir.

3. Bulguların tanımlanması: Son aşamada organize edilen veriler tanımlanır ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenir. Bu aşamada verilerin kolay anlaşılır ve okunabilir bir dille tanımlanmasına ve gereksiz tekrarlardan kaçınılmasına dikkat edilmelidir.

4. Bulguların yorumlanması: Tanımlanan bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılması bu aşamada yapılır. Bulgular arasındaki neden-sonuç ilişkilerinin açıklanması ve gerekirse farklı olgular arasında karşılaştırma yapılması, araştırmacı tarafından yapılan yorumun daha nitelikli olmasına yardımcı olur.

5.1.2 EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu çalışmanın evrenini Ankara İli'nde bulunan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemine ise Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-iş Ana Bilim Dalı'nda okuyan 30 öğrenci oluşturmaktadır.

5.1.3 VERİLERİ TOPLAMA TEKNİĞİ

Bu araştırma; Pop-Art akımının özgün baskı atölye dersinde öğrenci çalışmalarına etkisini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmanın ilk aşamasını öğrencilere yaptırılan “Popüler Kültürün Etkileri” temalı renkli ipek baskı çalışmaları oluşturmaktadır.

Bu bölümde öğrencilere yaptırılan resimler, uzman görüşleri alınarak değerlendirilmiştir. Araştırmacı; öğrencilere verilen konu hakkında detaylı bilgi vermiş, öğrencilerin bu konuyu resmederken kendilerine olan güvensiz ve çekingen tutumlarını ortadan kaldırmak için gerekli motivasyonu sağlamış ve dersi eğlenceli bir hale getirmiştir. Öğrencilerin tasarım aşamasında yaşadıkları bazı sorunlar araştırmacı tarafından giderilmeye çalışılmış ve kompozisyon özellikleri anlatılmıştır. Renk seçiminde sorun yaşayan öğrencilere araştırmacı çok fazla müdahale etmeden içlerinden geldiği yapımları tavsiye edilmiştir.

5.1.4. VERİLERİN ANALİZİ

Verileri toplama aşamasından sonra, Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Ana Bilim Dalı'nda okuyan 30 gönüllü öğrenci seçilmiştir. “Popüler Kültürün Etkileri” temalı ipek baskı çalışması yaptırılmıştır. “Popüler Kültürün Etkileri” konulu resim çalışması yorumlanırken, Elif Asena CEYLAN tarafından, üç uzman rehberliğinde değerlendirilmesi yapılmıştır.

BÖLÜM VI

6.1. BULGULAR VE YORUMLAR

“Pop-Art akımının özgün baskı atölye dersinde öğrenci çalışmalarına etkisi”ni araştırırken, özgün baskı derslerinde öğrenciler, farklı disiplinler açısından izlemeye alınmıştır. Konu belli bir başlık altında incelerken, konunun farklı boyutta, farklı disiplinlerle kesişimi sonunda edinilen bulgu ve deneyimler tespit edilmiştir. Araştırmalar; Sanat, Eğitim, Sanat Eğitimi, Sanatsal Özgün Baskı, Serigrafi, Kültür, Görsel Kültür, Pop-Art başlıkları altında yapılmıştır.

Sanatın ve sanat eğitiminin gerekliliği, yapılan çalışmalar sırasında ne kadar önemli olduğu bir kez daha anlaşılmıştır. Donanımsız ve birikimsiz bireylerin verimli olamayacağı düşünülebilir .

- a) Sanatın, bireyin yaşamında, doğal bir süreç olduğunu, sadece bilinç, duyarlılık, içsel istek ve kazanımlarla düzgün ve sağlıklı yol aldığını tespit edilmiştir. Tam burada sanat eğitiminin gerekliliği ile yolumuz kesişmektedir.
- b) Sanat eğitiminin, erken yaşlardan başlayarak doğal yollardan zorlamadan verilmesinin gerekliliği tespit edilmiştir.
- c) Sanat eğitimi veren okulların, bireyin hayatında son seçenek olmaması gerekliliği tespit edilmiştir.
- d) Bütün bu süreç sağlıklı bir şekilde işlemlerse bireyin, sanatsal yolda eğitilmesinin çok daha kolay olacağı tespit edilmiştir.
- e) Ayrıca sanat eğitiminin estetik bir espri yeteneğine ihtiyaç duyduğunu tespit etmiştir.
- f) Konunun yorumlanmasında ağıdalı ve anlaşılmaz yaklaşımların, yapıtları ne kadar zorlamalı, hantal, yorgun, anlaşılmaz yaptığı tespit edilmiştir.

BÖLÜM VII

7.1. TARTIŞMA VE SONUÇ

“Pop-Art akımının özgün baskı atölye dersinde öğrenci çalışmalarına etkisi” Başlığı altında yapılan araştırmanın sonucunda, Pop-Art yaklaşımların özgün serigrafik baskıya yansımaları tespit edilirken, diğer taraftan da bu konudaki edinimler tespit edilmiştir.

Atölye ortamında öğrenciye verilen konu, 1950 yıllarında kendisini gösteren bir sanatsal eğilimdir. Geriye dönük o dönemin şartlarını yaratmak oldukça yapay bir durumdur. Çıkan işler görsel olarak Pop-Art olmakla birlikte, duygusal yaklaşım günceldir. Bu tür bir ifade özelliğini öğrenci, Pop-Art penceresinden bakarak değil, Pop-Art’ın günümüze kadar gelen- kolay ifade edebilme- yöntemlerini kullanarak kendini ifade etmektedir. Elbette o günün şartlarını oluşturmaya çalışmak yerine, bugünün şartlarında neler yapılabileceği üzerinde durmak en doğru yoldur. Bunda ise ne kadar başarılı olunabileceği tartışmaya açık bir konudur. Öğrencinin sürekli ve ısrarla kullandığı kolaycı, eğlenceli, benzer biraz da basmakalıp görsel ifade yöntemleri, üzerinde durulmaya değer bir konudur. Yanlış ve eksik temel sanat eğitimi özgünlüğe giden aşamada engel teşkil etmekte, bütün eğitimcilerin ısrarla üzerinde durması gerekmektedir. Günümüzde öğrencinin alışlagelmiş ifade yöntemleri ve Pop-Art karması atölyede ilk izlenimler olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca bu yaklaşımların özgün serigrafik baskıya yansımalarının sonuçları üzerinde de durulması gerekmektedir. Tam olarak algılanamayan, algılamak için araştırmadan kaçınan, anlaşılabilir gibi yapılan, ucundan tutunan, içselleştirilememiş ifadeler üzerinde ise ayrıca durulması gerekmektedir.

7.2. ÖNERİLER

- Günümüzde öğrencinin alışlagelmiş ifade yöntemleri adlı bir başlık araştırma konusu olarak önerilebilir. Tam olarak algılanamayan, algılamak için araştırmadan kaçınan, anlaşılmış gibi yapılan, ucundan tutunan, içselleştirilememiş ifadeler üzerinde de ayrıca durulması gerektiği düşünülmektedir. Bütün bunların yüksek lisans ve doktora aşamasında iyi bir alt yapı olacağı kesindir.
- Sanat eğitimcisi yetiştiren Resim-İş programlarında, alan eğitimine önem verilmelidir. Bu alanda uzman akademisyenlerin yetiştirilmesine önemle ihtiyaç duyulduğu bilinmektedir. Yetişmekte olan uzman akademisyenlerin çok yönlü araştırmalarda yetkin, ayrıca disiplinler arası uygulamalarda iyi yetişmiş olması gerekmektedir.
- Araştırmanın hazırlık safhasında, konunun ortaya konulması aşaması, atölye şartlarını gerektirmemekle birlikte, serigrafinin uygulanması aşaması atölye şartlarını gerektirmektedir. Güzel sanatlar liseleri dışında görsel sanat eğitimi veren eğitimcilerin, bütün bunları göz önünde bulundurarak, ancak daha basit uygulamalı baskı teknikleri ile konuyu uygulamaya gitmeleri mümkündür.

KAYNAKÇA

Akalan, Güler. (2000). *Gravür*. Ankara: Kale Seramik Sanat Yayınları.

Akalın, Tolga. (2008). *İlköğretim 2. Sınıf Öğrencilerinin Yaptıkları Resimlerde Aile İçi Yaşantılarının Resimlerine Yansıması*. Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ, Ankara.

Aksüğü, Düben İpek ve **Şengel**, Deniz (1991). *Çağdaş Düşünce Ve Sanat* . İstanbul: Plastik Sanatlar Derneği Yayın Dizisi.

Antmen, Ahu. (2014) *20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*. İstanbul: Sel Yayıncılık.

Aslier, Mustafa. (1995). *Mustafa Aslier- Bilim Sanat Galerisi*. İstanbul: Malkoçoğlu matbacılık basım ve yayıncılık.

Berk, Nurullah ve **Turani**, Adnan (1981). *Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Sanatı*. İstanbul: Tıglat Yayınları

Büyükişleyen, Zahit. (1991). *Türk Resminde Ankaralı Sanatçılar*. Ankara: Sanat Yapım Yayınları

Coşkun, Melek. (2012). Popüler Kültür ve Tüketim Toplumu. *Batman University International Participated Science and Culture Symposium*, 18-20 April , s. 839.

Cumming, Robert. (2008) *SANAT*. İstanbul: İnkılap Yayınevi

Çevik, Savaş Kurtuluş. (2009). *Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Verilen Grafik (Özgün Baskıresim) Dersinin Amaç Ve Uygulamalarına Yönelik Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ. Ankara.

- Eczacıbaşı** Sanat Ansiklopedisi. (1997). İstanbul: Yem Yayınevi
- Etike**, Serap.(1995).*Sanat Eğitimi Yazıları*. Ankara: İlke Yayınları.
- Erbay**, Mutlu.(2000).*Plastik Sanatlar Eğitimi'nin Gelişimi*. İstanbul:
Boğaziçi Üniversitesi Yayınları
- Erden**, Osman.(2016). *Modern Sanatın Kısa Tarihi*. İstanbul: Hayalperest yayınevi
İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri.
- Fiske**, John. (1999). *Popüler Kültürü Anlamak*. (Çeviren: Süleyman İrvan).Ankara:
ARK Yayınları.
- Gençaydın**, Zafer.(1993) *Sanat Eğitimi*. Eskişehir: A.Ü. Açık Öğretim Fak. Yay.
- Gençaydın**, Zafer. (1984) Pop Sanatı- Gençliğin Sanatı ve Kültürü. *Yeni Boyut Dergisi*. (Sayı 24), 11.
- Gençaydın**, Zafer.(1995). Beğeni ve Kültür Yozlaşması Üzerine. *Sanat Yazıları, Hacettepe Üniversitesi GSF Yayınları*. (Sayı: 1)
- Germaner**, Semra. (1997) *1960 SONRASI SANAT*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Gönenç**, Turgay. (1985). Türk Baskı Resim Sanatının Boyutları ve Geleceği. *Sanat Çevresi Dergisi*. (Sayı 80) İstanbul.
- Grabowski**, B. And **Fick**, B. (2009) *Print-Making*. Laurence King PUBLISHING Ltd.
London.

Hiatt, Harry And **Middleton** L.H.K. (1960) *Silk Screen. Poces Production*
Blandford Press Limited. London.

Giray, Kıymet.(2003).Türk Resminde Evrensellik Sorunu. *Plastik Sanatlar*
Dergisi(sayı 3). Antik Sanat Eserleri Tic. Ltd. Şti, İstanbul.

Hodge, Susie.(2013). *Gerçekten Bilmeniz Gereken 50 Sanat Fikri . İstanbul: Bkz*
Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.

İşingör Mümtaz, **Eti** Erol ve **Asher** Mustafa. (1986) *Temel Sanat Eğitimi, Resim*
Teknikleri, Grafik Resim. Milli Eğitim Devlet Kitapları. Ankara: Türk Tarih Kurumu
Basım Evi.

İşler, Asım. (1985). Mimar Sinan Üniversitesi Özgün Baskı Resim Atölyesi. *Sanat*
Çevresi Dergisi. (Sayı 80), 12 . İstanbul.

Karadağ, Çerkes. (2004). *Görme Kültürü*. Ankara: Doruk Yayınları.

Kaynar Tanır, Aybe (2014). *Özgün Baskı Resim Dersinin Post Modern Sanat*
Eğitimi Bağlamında Uygulanabilirliği. Doktora Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ,
Ankara.

Little, Stephen. (2006). *İzmler Sanatı Anlamak*. İstanbul: Yem Yayınevi

Lynton, Norbert. (1982) *Modern Sanatın Öyküsü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Madra, Beral (1985) Özgün Baskı. *Sanat Çevresi Dergisi*. (Sayı 80), 4-5. Ankara.

Mamur, Nuray. (2012). Görsel Kültürün Çağdaş Sanat Uygulamalarında Sorgulanması.
Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Ve Tasarım Dergisi. (Sayı 10)

- Mara**, Tim. (1979). *Screen Printing*. Thames & Houdson Ltd. London.
- Özsoy**, V. (1998). Yetmiş Beşinci Yıla Sanat Eğitimi Ve Öğretimi (Resim-İş Eğitimi). *Milli Eğitim Dergisi*. (Sayı 139) Ankara.
- Özsezgin**, Kaya. (1982). *Cumhuriyet'in 75.Yılında Türk Resim Sanatı*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Genel Yayın no 436 Cumhuriyet dizisi:20
- Özsezgin**, Kaya (1982). *Başlangıcından Bugüne Türk Resim Sanatı Tarih*. İstanbul: Tıglat Yayınları.
- Pekmezci**, Hasan. (1992). *Tüm Yönleri İle Serigrafi İpek Baskı*. Ankara: İlke Yayıncılık.
- Pekmezci**, Hasan. (2001). *Kız Teknik Liseleri İçin Serigrafi*. Ankara: M.E.B Yayınları.
- Pektaş**, Hasip. (1990). Serigrafi Baskı Tekniği. *Milliyet Sanat Dergisi*. (Sayı 248) İstanbul.
- Ragon**, Michel (1987). *Modern Sanat*. İstanbul: Cem Yayınevi, Doğan Ofset.
- San**, İnci. (2010). *Sanat Eğitimi Kuramları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Şahiner**, Rıfat. (2001). Türkiye'de Sanat. *Plastik Sanatlar Dergisi*. (Sayı 50) İstanbul.
- Tansuğ**, Sezer. (1990). *Türk Resminde Yeni Dönem, Remzi Kitabevi*. İstanbul: Evrim Matbaacılık, Ltd.
- Tepecik**, Adnan. (2002). *Grafik Sanatlar*. Ankara: Detay & Sistem Ofset Yayıncılık.

Tunç, Arif Z. (2003). Tüketici toplumun Sanatı Pop-Art ve Kaynakları Açısından Kitle iletişim Araçları. *KKEF Dergisi*. (Sayı 8)

Türkmenoğlu, Dilek. (2007). Toplumsal ve Kültürel Değişim Sürecinde Pop Sanatı. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (Sayı 23) İstanbul.

Ünal, Ayşin. (2003). Sanatın Yüksek Kültür Miti Pop-Art'la Alt Üst. *Artist Dergisi*. (Sayı 8)

İnternet Kaynakları

Grafik ve Fotoğraf – Şablon Baskı. MEB Modüler Öğretim Programı

http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/%DEablon%20Bask%FD.pdf

Erişim tarihi: 04-03-2015 Saat: 23:24

Şekiller

Şekil1:<http://www.estanbul.com/siyahin-mucidi-rembrandta-a-dair-pek-bilinmeyen-16-bilgi-435715.html#.WBz9Ci2LR0w>

Erişim tarihi: 04-11-2016 Saat:23:38

Şekil2:http://www.pdmpantiqueprints.com/store/By-Subject-Sporting-Life-Bull-Fighting/Goya-La-Tauromaquia-Bullfight-Plate-17/prod_2842.html

Erişim tarihi: 04-11-2016 Saat:23:40

Şekil3:[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Philibert-Louis_Debucourt_-_The_Public_Promenade_\(La_Promenade_Publique\)_-_Google_Art_Project.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Philibert-Louis_Debucourt_-_The_Public_Promenade_(La_Promenade_Publique)_-_Google_Art_Project.jpg)

Erişim tarihi: 04-11-2016 Saat:23:43

Şekil4:<http://www.telegraph.co.uk/news/obituaries/culture-obituaries/art-obituaries/8760860/Richard-Hamilton.html>

Erişim tarihi: 06-11-2016 Saat: 17:49

Şekil5: <http://www.rauschenbergfoundation.org/art/artwork/magician>

Erişim tarihi: 06-11-2016 Saat: 17:52

Şekil6: <http://www.rauschenbergfoundation.org/art/artwork/estate>

Erişim tarihi: 06-11-2016 Saat: 17:54

Şekil7: <http://www.jasper-johns.org/>

Erişim tarihi: 06-11-2016 Saat: 17:57

Şekil8: https://en.wikipedia.org/wiki/Jasper_Johns#/media/File:Jasper_Johns%27s_%27Map%27,_1961.jpg

Erişim tarihi: 06-11-2016 Saat: 17:59

Şekil9: <http://www.invaluable.com/auction-lot/1-tom-wesselmann-, -smoker-17-48-c-v82fy9zv1z>

Erişim tarihi: 06-11-2016 Saat: 18:02

Şekil10: <https://blogs.uoregon.edu/roylichtenstein/files/2015/03/M-Maybe-2-2dasqxh.jpg>

Erişim tarihi: 06-11-2016 Saat: 18:05

Şekil11: <http://www.passion-estampes.com/deco/warhol-25-colored-marilyns-eng.html>

Erişim tarihi: 06-11-2016 Saat: 18:10

Şekil12: <http://altangurman.com/tr/wp-content/uploads/2013/11/851.jpg>

Erişim tarihi: 06-11-2016 Saat: 22:48

Şekil13: <http://sanalmuze.tcmb.gov.tr/sanalmuze/tr/sanat-koleksiyonu/s/204/SUKRU+AYSAN>

Erişim tarihi: 06-11-2016 Saat: 22:51

Şekil14 : <http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2004/04/11/441515.asp>

Erişim tarihi: 06-11-2016 Saat: 22:55

EKLER

“POP-ART AKIMININ ÖZGÜN BASKI ATÖLYE DERSİNDE ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARINA ETKİSİ” nin uzman görüşleri doğrultusunda yorumlanması adına yapılan bu çalışmada, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim Bölümü öğrencilerinden otuz kişilik grupla yapılan uygulamalı özgün baskı resimler uzmanların görüşüne sunulmuştur.

Görüşme 06/02/2016 tarihinde Gazi Üniversitesi'nde üç uzman eşliğinde saat 13:00'da yapılmıştır.

UZMANLAR

Prof. Dr. Güler AKALAN

Doç. Dr. Tolga AKALIN

Yrd. Doç. Dr. Murat Yıldız

Verileri toplama aşamasından sonra, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Ana Bilim Dalı'nda okuyan bir grup gönüllü öğrenci seçilerek, "Popüler Kültürün Etkileri" temalı ipek baskı çalışması yaptırılmıştır. Pop-Art yaklaşımların, özgün baskı atölyesinde, teorik anlatımlarla desteklenerek, denetlenebilir ve kontrol edilebilir ortamda çıkan işler, uzman görüşlerine sunulmuştur.

UZMAN GÖRÜŞÜNE SUNULAN SORULAR

- 1- ÖZGÜN BASKI RESİMDE BULUNAN POP-ART İKONLARINI BELİRLEYİN, BULGULARI YORUMLAYIN.
- 2- ÇALIŞMADA BULUNAN SANATIN GELENEKSEL FORMLARINI TESPİT EDİN, BULGULARI İFADE EDİN.
- 3- ÇALIŞMA, POP-ART'IN BASKIN MESAJ KAYGISINI İÇERMEKTE MİDİR? YORUMLAYIN

Şekil 1

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın

- 1- Gazete yazıları, anlamı çoğaltan telefon direği, kuşlar çocukça eğlenceli bir anlatımdır. Yazılar kullanılmıştır. Yapısal çarpıklık karikatürize edilmiştir. Tek renk kırmızı ile yapılan vurgulama ile anlam ön plana çıkarılmıştır. Bunlar Pop-Art'ın değişmeyen öğeleridir.
- 2- Desen sanatsal boyutun dışında, sadece anlama hizmet vermek amacı ile çizilmiştir. Naif yaklaşım, Estetik kaygı taşımayan desen çizimlerini görmekteyiz. Sanatın tabuları Pop-Art'ta olduğu gibi bununla yıkılmıştır.
- 3- Sokaktaki zaman, zamanın içinde insan, insan üzerinden giderek yakalanmak istenen en doğru ve en çarpıcı mesaj verilmek istenmiştir. Desen sanatsal boyutun dışında, sadece anlama hizmet vermek amacı ile çizilmiştir.

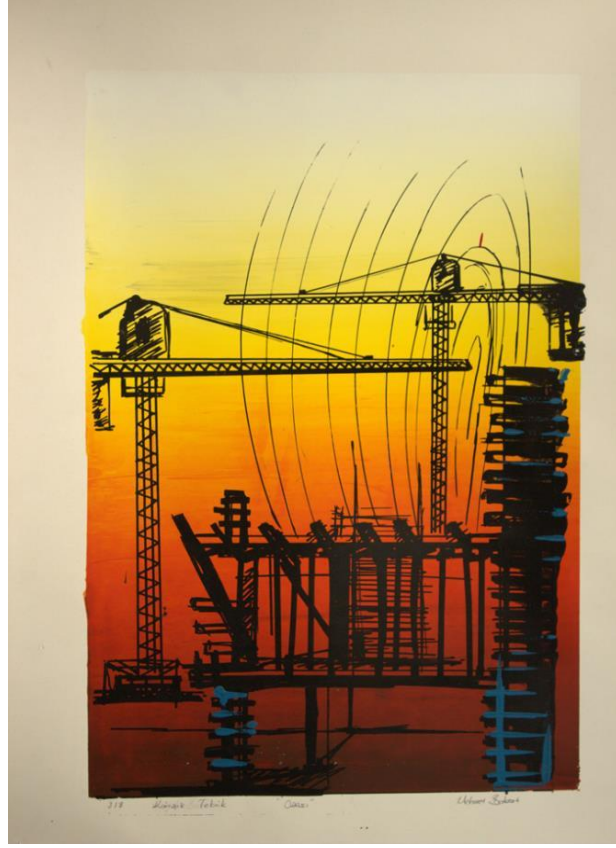
Sanatın tabularını yıkan naif yaklaşım, estetik kaygı ile sanat yapmayı ikinci plana itip, düşünmeyi ön plana çıkaran karakteristik Pop-Art yaklaşımı, popülist kolaycı malzeme, çalışmanın, pop-art yaklaşımı olduğunu göstermektedir.

Şekil 2

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın

- 1- Popüler nesnelere yapılan tasarımda, Pop-Art ve Post-Modern yaklaşımlar birlikte algılanmaktadır. Bir zamanların gözde otomobil markası Volkswagen'in kaplumbağa olarak adlandırdığımız modeli ve afiş özelliği taşıyan, özgün baskı resimde, Pop-Art'ın değişmeyen öğeleri mevcuttur.
- 2- Zemin olarak kullanılan iki boyutlu duvar üzerinde, üç boyutlu otomobil birlikte kurgulanmıştır. Teknik anlatımda geleneksel yolların dışında bir anlatım yolu seçilmiştir.
- 3- Türkiye'de halk arasında "vosvos" veya "kaplumbağa" olarak da tanınan ve o yıllarda fenomen olan Volkswagen'in her iki modeli yan yana kullanılarak, bizi bu konuda düşünmeye yönlendiriyor. Mesaj vermektedir.

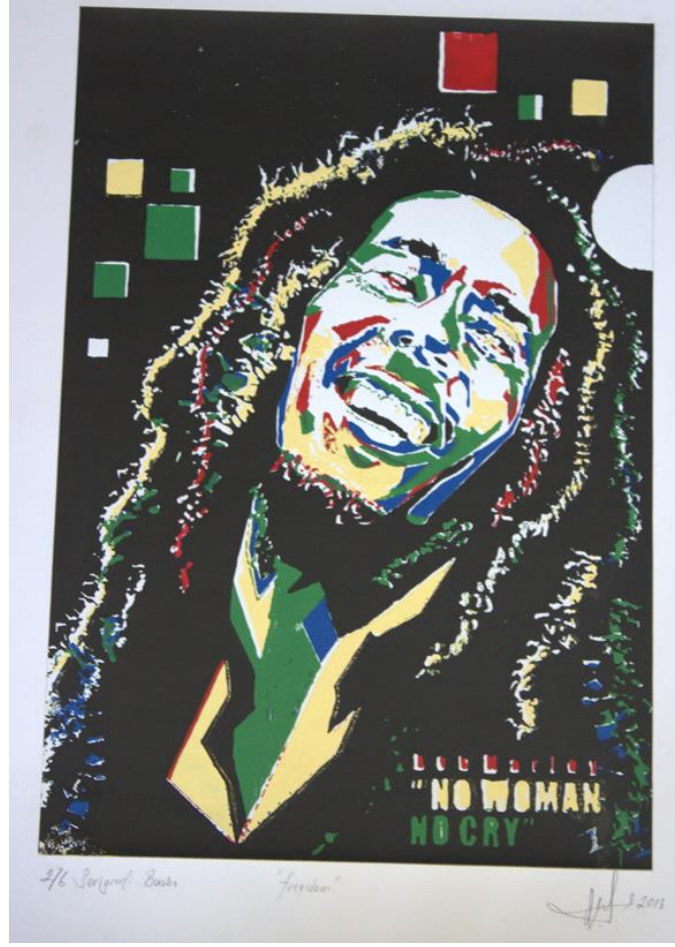

Şekil 3

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Mekanik, makinalar, yapılaşma, iş gücü, kutsallaştırılmış görüntülerin yok oluşunu görüyoruz. Pop-Art yaklaşımların, baskı resim atölyelerine yansımaları görmekteyiz.
- 2- Dramatik gün batımı, ilk bakışta ön planda, bildik bir peyzaj beklentisi yaratırken, arka fonla hiç ilgisi olmayan makineleşmiş güncel bir dünyanın anlatımı, aynı zamanda geleneksel anlatım metotlarını da yıkmıştır.
- 3- Evet mesaj verilmiştir. Gün batımında “Orası” adlı özgün baskı resimde, dramatik arka fonla hiç ilgisi olmayan vinçler birlikte kullanılmış. Hayatın çok içinde olan makineleşmenin gün batımı ile birleştirilmesi, izleyicisini düşündürmektedir

Hayatın çok içinde olan makineleşmenin gün batımı ile birleştirilmesi, izleyicisini düşündürmektedir. Mekanik, makinalar, yapılaşma, iş gücü, kutsallaştırılmış görüntülerin yok oluşunu görüyoruz. Makinelerin sanat objesi olarak sunulması, Pop-Art yaklaşımlar özgün baskıya yansımaktadır. Trafo ve vinçler, Pop-Art ikonlarının bulunduğu göstermektedir. Makinalar, araçlar birer, Pop-Art elemanıdır. Bu ise bize Pop-Art’ın özgün bakıya nasıl yansıdığını göstermektedir.

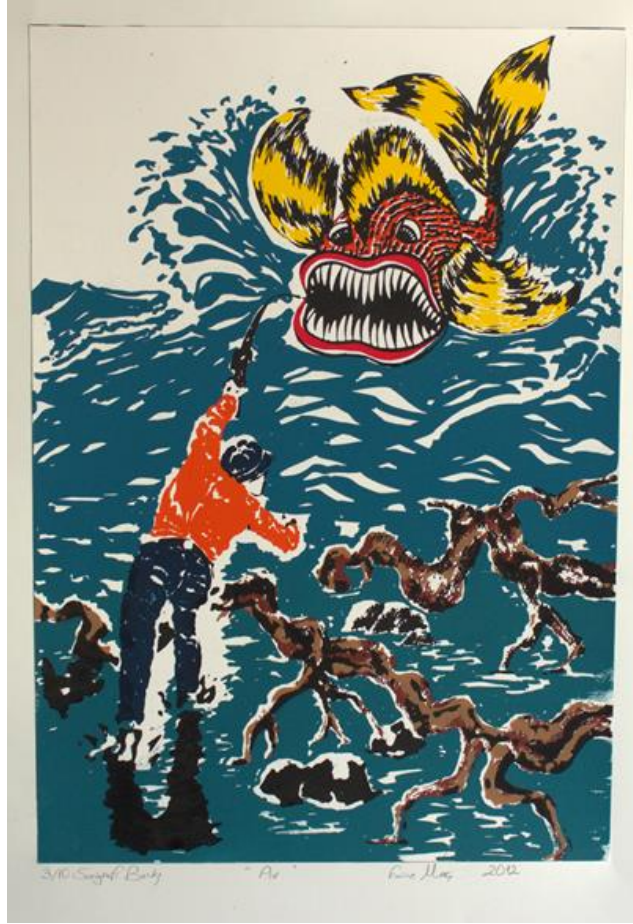
Şekil 4

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Her yerde hazır olarak bulabileceğimiz Bob Marley posteri, sıradan küçük farklılıklar yapılarak kullanılmak suretiyle, Pop Art'ın ana materyallerine yer verilmiştir. Pop Art'ın sık sık başvurduğu anlatım yollarından birini kullanmakta, Popüler sanatçı Bob Marley, Pop-Art'ın sanatsal yaklaşımı ile özgün baskı resimde eleman olarak kullanılmaktadır. Hazır malzeme, kullanılmıştır. Popüler kişiler Pop Art'ın ana materyalleridir.
- 2- Popüler kültürün, popüler sanatçısı Bob Marley sanatsal obje olarak sunuluyor. Pop-Art geleneksel sanat kuramları yıkılıyor.
- 3- Mesaj verilmiştir. Pop-Art, her zaman sıradan kişilerden seçmez, ama sıradan anlatım metotları kullanır. Anlatımda zorlamaz, Amaç düşünmeye sevk etmektir.

Kara Afrika'nın siyahi çocuğu Bob Marley, siyah zeminde beyaz resmedilerek, düşündürmeye sevk etmektedir. Pop-Art'ın popüler kültür kimlikleri, yazılarla birleştirilerek kullanılmıştır.

Pop Art, her zaman elemanlarını sıradan kişilerden seçmez, ama sıradan anlatım metotları kullanır. Anlatımda zorlamaz. Özgün baskıda Jamaikalı Reggae sanatçısı Bob Marley aracılığı ile, şöhret ve müzik vurgulanmakta, popüler şarkısı "NO WOMAN NO CRY" ile mesaj verilmektedir.

Şekil 5

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Sıradan, karikatür bile diyemediğimiz çizimler, Pop-Art kanıtları ile özgün baskı resme yansımalar yapıyor. Renkler, anlatım şekli, karikatürize edilmiş neşeli bir anlatım şekli, yaklaşım olarak, Pop-Art yansımalarıdır. Özgün baskı resimde bilinçli olarak naif bir anlatım tercih edilmiştir. Önemli olan izleyicinin kavramasıdır.
- 2- Kompozisyon kurgusu, geleneksel yapıya uymamakta, tasarım olarak ise, mesaj veren duvar resimlerine benzemektedir.
- 3- “Av” isimli özgün baskı resimde karikatürize edilmiş bir anlatımla, anlamın güçlendirilmesi yoluna gidilmiştir. Protest bir mesaj verilmektedir.

Konusu “AV” olan özgün baskı resimde öğrenci, avın avlayandan büyük ve kızgın olmasını vurguluyor. Özgün baskı resimde bilinçli olarak naif bir anlatım tercih edilmiştir. Tasarımın bütün unsurları sadece ifadeyi kuvvetlendirmek için kullanılıyor. Pop-Art geleneksel sanat kuramlarını yıkıyor, sıradan anlam yüklü imgeler, karikatür bile diyemediğimiz çizimler, gerçeküstü anlatımla verilmek istenen mesaja hizmet ediyor.

Şekil 6

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Sanatın tarihsel süreci içinde, kitle iletişim araçları, hiçbir akımın içinde bu kadar yer almamıştır ve iletişim araçları ile bu kadar desteklenmemiştir. Sinema, televizyon, fotoğraf makinesi ve fotoğraflar. Özgün baskı resim çalışmamıza baktığımızda bu imgelere dikkat çekildiğini görmekteyiz.
- 2- Otomobilin üç boyutlu çiziminde abartılı perspektif ve öne çıkış, geleneksel çizimlerin tamamen dışındadır. Amaca uygun olarak toplanmış o yıllara damgasını vurmuş bütün kullanım araçlarına gönderme yapılmıştır.
- 3- En popüler ürünlere özenmek, ulaşmak, hedef kitleleri çoğaltmak” düşüncesine gönderme yapmaktadır. Mesaj vermektedir.

Sanatın tarihsel süreci içinde, kitle iletişim araçları, hiçbir akımın içinde bu kadar yer almamıştır ve iletişim araçları ile bu kadar desteklenmemiştir. Sinema, televizyon, fotoğraf makinesi ve fotoğraflar. Özgün baskı resim çalışmamıza baktığımızda bu imgelere dikkat çekildiğini görmekteyiz. Özgün baskı resimde anlatım, tüketime özendirilen imgelerle doludur. PopArt‘ın hedef ürünleri kolajla bir araya getirilmiştir.

Şekil 7

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Eğlenceli ve komik anlatım, Pop-Art'ın sanatsal dilidir. Çağdaş Sıpa" isimli özgün baskı resimde, çağdaş motiflerle giydirilmiş erkek figürü, bir sıpaya giydirilerek, hiciv ağırlıklı komik motiflerle düşündürüyor.
- 2- Sanatın kutsallaştırılmış figürleri ile karşılaştırılırsa, ne kadar aykırı bir eğilim olduğu anlaşılabilir. Sanatın farklı bir anlatım dilini kullanıyor bile diyemeyiz, çünkü amaç sanat yapmak değil, anlatmaktır diyen Pop-Art bir yaklaşımla üretilmiş bir özgün baskı resimle karşı karşıyayız.
- 3- Farklı dünyanın farklı figürü ile düşündüren; tüketim toplumunda günümüzde" imaj her şeydir" mesajı ile Pop-Art'ın özgün baskı resme yansımalarıdır. Çağdaş insan figürünü anlamsal olarak güçlendirmek için kullanılan, sıpa, bir Pop-Art figürüdür. Amaç düşünmeye yönlendirmektir.

Çağdaş Sıpa" isimli özgün baskı resimde, çağdaş motiflerle giydirilmiş erkek figürü, bir sıpaya giydirilerek, hiciv ağırlıklı komik motiflerle düşündürüyor. Sanatın kutsallaştırılmış figürleri ile karşılaştırılırsa Pop-Art'ın ne kadar aykırı bir eğilim olduğunu anlayabiliriz. Pop Art'ın hedefi tüketim toplumdur. Nesnel yaklaşımlarla tüketimi pompalayan reklam afişleri ve tüketerek yaşayıp mutlu olmayı hedefleyen toplum, Pop-Art'ın yaklaşımıdır.

Şekil 8

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

1- “Kadın, moda, mutluluk” tezini destekleyen karikatürize çizimde, tüketim malzemeleri; şapka, eldiven, ruj mutluluğun eğlenceli bir resmi gibidir. Moda tüketim malzemeleri; şapka, eldiven, ruj ve çizgi anlatım Pop-Art’ın ikonlarıdır. Bu özgün baskı resimde bu elemanları görmekteyiz.

2- Sanat eğitimi almamış olanların bile rahatça çizebileceği çizimlerle anlatmak, Pop-Art’ın bir anlatım dilidir. Estetik kaygı taşıyan özgün desen fikri yoktur. Bu çalışmada da böyle bir çizimin gerçekleştirildiğini görmekteyiz.

3- Moda ve tüketimde kadın üzerinden vurgu yapılarak, “Böyle bir şapka, eldiven, ruj güzelse; siz de güzelsiniz” mesajı verilmektedir.

Şekil 9

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Çizgisel, gerçeküstü, birbirinin aynı üç portrenin anlamsal yükünü çoğaltan anlatımlar, Pop-Art'ın özelliklerindedir.
- 2- Farklı yaklaşımlarla şaşırtıcı süreç izleyen Pop-Art'ın kural tanımaz kuramlarını izlemekteyiz. Özgün baskı resimde çizgi veya çizgisel anlatımlar bulunmaktadır. Pop-Art, reklam afişi, popüler kültürde, televizyonda kamera hilesi olarak kullanılan "bulanıklaştırma efekti" gibi yaklaşımlarla, mesaj verilmiş veya anlamlar dizesi oluşturulmuştur.
- 3- Maskın parçalanışı ile verilen mesaj, masktan çok daha yukarıdadır.

Pop-Art, reklam afişi, popüler kültürde, televizyonda kamera hilesi olarak kullanılan "bulanıklaştırma efekti" gibi yaklaşımlarla, mesaj verilmiş veya anlamlar dizesi oluşturulmuştur. Çizgisel, gerçeküstü, birbirinin aynı üç portrenin anlamsal yükünü çoğaltan anlatımlar, Pop Art'ın özelliklerindedir. Bir portrenin tekrarı ve karmaşa içinde parçalanarak kayboluşu, Pop-Art'a özgü bir anlatım biçimidir.

Şekil 10

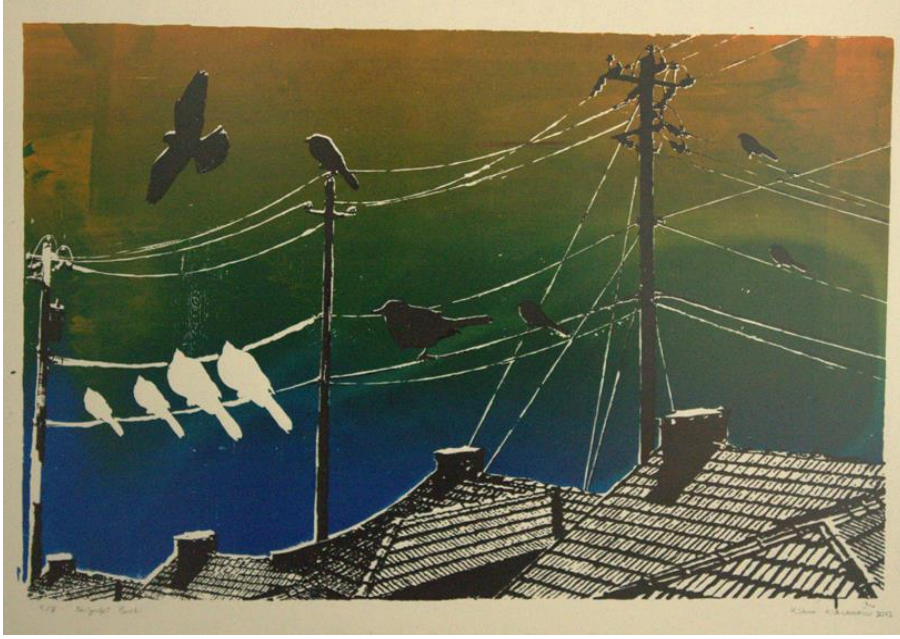
- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

1- Birbiri ile hiç ilgisi olmayan imgeler, kendi formatlarını bozmaya gerek duymadan bir araya gelerek bir kolaj meydana getirmişlerdir.

2- Kompozisyon kurulumundaki uyumsuzluk elbette ki ilk bakışta rahatsızlık vermektedir. Pop-Art'ın estetik kuralları umursamadığını düşünürsek bunu, özgün baskı resme, Pop-Art yansıması olarak kabul edebiliriz

3- Çarpık kentleşme mizahi bir dille anlatılırken, aynı zamanda bizleri, günümüzün Pop-Art yaklaşımıyla düşünmeye sevk edilmiştir.

Çarpık kentleşme, yok olan kara tiren, balıklar ve deniz, mizahi naif bir dille anlatılırken, aynı zamanda bizleri, günümüzün Pop-Art yaklaşımıyla düşünmeye sevk etmektedir. Rastgele bir araya gelen bir kolaj meydana getirilmiştir. Kompozisyon kurulumundaki uyumsuzluk elbette ki ilk bakışta rahatsızlık vermektedir. Pop-Art'ın estetik kuralları umursamadığını düşünürsek bunu, özgün baskı resme, Pop-Art yansıması olarak kabul edebiliriz.

Şekil 11

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Çok popüler olmuş Pop-Art ikonları bulunmamaktadır. Avrupa'da ve Türkiye'de Pop-Art yaklaşımlara bakacak olursak, bunlarla ilgili elemanları algılamaktayız.
- 2- Kurgu oldukça estetik olmakla birlikte, Ümit Bilgen ve benzeri, Türkiye Pop-Art sanatçılarında olduğu gibi, bu alanda alanında kullanılan; net, tekil renkler kullanılmıştır.

Şekil 11 gibi Pop-Art anlatımlarını genellikle İngiltere'de veya diğer Avrupa toplumunun sanatsal platformlarında izleriz. Kaybolan elektrik telleri ve kuşlar;" yitirilen yaşamlarımıza" mı gönderme yapmaktadır? Düşündürmeye yöneltmektedir.

- 3- Mesaj verilmiştir.

Şekil 11'de olduğu gibi Pop-Art anlatımlarını genellikle İngiltere'de veya diğer Avrupa toplumunun sanatsal platformlarında izleriz. Kaybolan elektrik telleri ve kuşlar;" yitirilen yaşamlarımıza" mı gönderme yapmaktadır? Düşündürmeye yöneltmektedir.

Geleneksel peyzaj yaklaşımı üzerinden Türkiye Pop-Art argümanları kullanılmıştır. Sıradan nesnelere yoktur. Kurgu, geleneksel bir yapıya sahiptir. Türkiye Pop-Art'ının net, tekil renkleri kullanılmıştır.

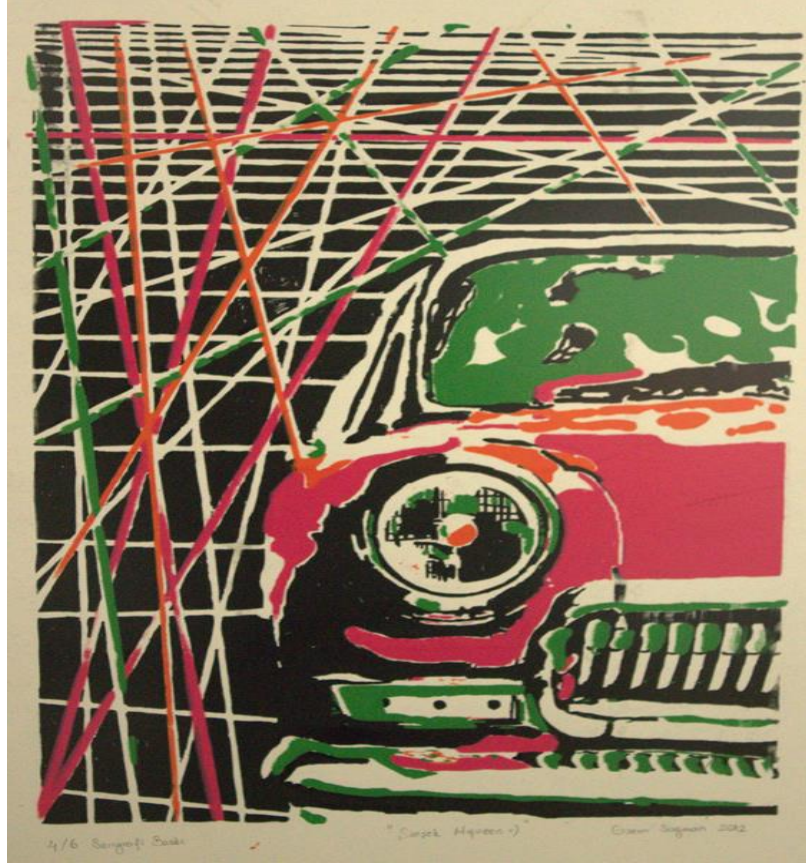
Şekil 12

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Bu özgün baskı resmi, Pop-Art, Dada ve Body Art birlikteliği ve Pop-Art eğilimli anlatımın yansıması olarak görebiliriz. Popüler yaklaşım ve Pop-Art renkleri, bu özgün baskı resimde yer almaktadır.
- 2- Pop-Art'ın Dada sanatçılarının kolajlarından da yararlanarak kendinden önceki öncü akımları adeta yeniden, fakat daha yeni bir heyecanla canlandırdığını biliyoruz. Bu özgün baskı resmi, Dada akımının eğlenceli ve renkli yaklaşımı ile kolajlanmış, olarak nitelendirebiliriz.
- 3- Pop-Art'ın Dada sanatçılarının kolajlarından da yararlanarak kendinden önceki öncü akımları adeta yeniden, fakat daha yeni bir heyecanla canlandırdığını biliyoruz. Bu özgün baskı resmi, Dada akımının eğlenceli ve renkli yaklaşımı ile kolajlanmış, olarak nitelendirebiliriz.

Pop-Art, ruhsal ve psikolojik mesajlardan uzaktır, oyunu sever, ironiktir. Kesin olarak eleştirel değildir. Mesajlarını da bu yolla verir. Bu özgün baskı resimde bu vurguyu algılamaktayız.

Kalın çizgiler ve şekiller, parlak, uçucu renkler; genellikle tanınan nesne ve insanlara yönelik düz, sıradan anlatım Pop-Art'ın önemli bir yaklaşım şeklidir. Pop-Art'ta popüler kültür imgeleri kişisellikten arındırılmış bir şekilde sunulur. Avangard eğilimlere yer vermiştir. (Dada ve body Art'dan söz edebiliriz.) Bu yapıyla bu özgün baskı resimde karşılaşyoruz. Warhol'un eserlerinde olduğu gibi çok renklilik görmekteyiz.

Şekil 13

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Hem günümüzün hem de geçmiş kültürün popüler ikonları, birlikte yer almıştır. Özgün baskı resimde bu yansımayı açıkça görmekteyiz.
- 2- Kompozisyon yapısında aykırı tavır, geleneksel yapıya ters düşmektedir.
- 3- Post Modern anlam içeriği ile mesaj verilmiştir. Sadece Pop-Art amaçlı bir tasarım kurgulamak için kullanılan dijital göndermeler dikkat çekicidir.

Bu gün popüler kültürün önemli ikonlarından biri olan, çocukların çok sevdiği çizgi kahramanı, Şimşek Mc Queen'in ismi, Pixaranimatörü Glenn McQueen'in adını taşır. Pop-Art yaklaşımı ile Mc Queen'in yaratıcısı ise John Lasseter'dir. Nascar araçları temel alınarak tasarlanan Şimşek Mc Queen, yarış arabasıdır. Bu özgün baskı resimde, Mazda ve Dodge gibi etkileşim alanları, biraz da Post Modern yaklaşımla verilmiştir. Pop-Art'ın kullandığı, popüler malzeme kullanılmıştır.

Şekil 14

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Görkemli, popüler "Empire State Binası"nın sıradan imgelemi ile, sıradan nesnelerin, özgün baskı resimde yer alması, Pop-Art eğiliminin özgün baskı resme yansması olarak kabul edebiliriz. Gazete parçaları ve eğlenceli boya püskürtmeleri, Pop-Art eğiliminin özgün baskı resme yansması olarak kabul edebiliriz.
- 2- Özgün baskı resmin kuruluşu, kompozisyon yapısına uymamaktadır. Her şeyden evvel simetri kullanılışı kurallara karşı duruştur.
- 3- Mega kentleşme mesajı, popüler gökdelen üzerinden verilmiştir. Popüler nesnelere ve popüler binalar ve dev binaların basit nesnelere sorgulanması söz konusudur.

Empire State Building, New York'da bir gökdelen. Dünya'da adından çok söz ettiren, en popüler binalardan birisidir. Amerika'nın popüler hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Pop-Art elemanlarının hemen hepsi kullanılarak, anlatılmak istenen duygu ya da düşünce, Empire State Building üzerinden verilmiştir. Pop-Art'ın elemanlarını bir araya getiren bir kolaj yapılmıştır. Pop-Art'ın özgün baskı atölyesine yansması olarak düşünebiliriz. Kolaj çalışması, yazılar, damlayan boyalar, sanat eğitimi almamış olan kişilerin bile rahatça çizebileceği siyah beyaz çizgiler, özgün baskı resimde Pop-Art yansımalarıdır.

Şekil 15

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Tüm zamanların en ünlü, en büyük basketbolcusu, Michael Jeffrey Jordan, en popüler kimlik olarak, özgün baskı resimde yer almaktadır. Bu Pop-Art'ın kullandığı anlatım yollarından birisidir.
- 2- Pop-Art'ın kendi değerleri içinde ünlü kimliklerin özgün baskıda yer almasını bu gün yadsımamakla birlikte, o günün sanatsal değerlerine aykırı olduğunu biliyoruz.
- 3- Popüler kimliklerinin portrelerini afişlerde kullanılarak anlatılmak istenenin verilmesi, Pop-Art'ın özelliğidir.

Burada özgün baskı afişin konusu profesyonel basketbolcu, Michael Jeffrey Jordandır. ABD profesyonel basketbolcusu Michael Jordan, tüm zamanların en popüler, en büyük basketbolcusudur. Yazı kullanılmıştır. MJ 23 Michael Jeffrey Jordan'la bütünleşmiştir. Pop-Art yansımaları özgün baskı resimde, popüler kimlik kullanılmıştır.

Şekil 16

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Az renk, çizgi ve basit yoldan anlatım, Pop-Art'ta önemli bir rol oynayan afişlerin önünü açmıştır. "Her nesne, tutum, gidiş veya davranış biçimi sanata sokularak anlatım, "Pop-Art'ın önemli bir anlatım dilidir
- 2- Evet yıkılmıştır. Bütün avangard akımlarda olduğu gibi Pop-Art yaklaşımlarda da sanatın geleneksel yapısı yıkılmıştır. Bu özgün baskı resimde de bunu izlemekteyiz. Sanatın düşünsel boyutunu ön plana çıkarmak için bir anlatım programı yapılmıştır. İçeriğin tam olarak anlatılması için de en basit sıradan malzeme ve çizimler kullanılmıştır.
- 3- Mim sanatçısı ve çocuk üzerinden duygusal bir mesaj verilmiştir. Çevre duyarlılığı mesajı, mim sanatçısı üzerinden verilmektedir.

Çevre duyarlılığı mesajı, mim sanatçısı üzerinden verilmektedir. Sanatın düşünsel boyutunu ön plana çıkarmak için bir anlatım programı yapılmıştır. İçeriğin tam olarak anlatılması için de en basit sıradan malzeme ve çizimler kullanılmıştır. Az renk, çizgi ve basit yoldan anlatım, Pop-Art'ta önemli bir rol oynayan afişlerin önünü açmıştır.

Şekil 17

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Sıradan kişisel bir konu Pop-Art kuramları ile işlenmiştir
- 2- Kişinin kendi kimliği üzerinden, kendisini sorgulanması, aykırı bir yaklaşımdır. El gibi bir uzvun” faklı ve aykırı anlatım amacı için kullanılması” kuralı düşüncesinden giderek Pop-Art’ın bu özgün baskı resimde yansımalarını görmekteyiz.
- 3- Özgün baskı resimde kendini çizerek verilen mesaj, Pop-Art yaklaşımıdır. Kendini var etme, kendini anlatma çabası veren bir mesaj ve afiş gücünü görmekteyiz.

Sanat ve güncel yaşam arasındaki uçurumun kapatılması çabası olarak tanımlayabileceğimiz Pop-Art yaklaşımını, bu özgün baskı resimde görmekteyiz. Özgün baskı resimde kendini çizerek verilen mesaj, Pop-Art yaklaşımıdır. Anlamı güçlendiren öğeler kolajla bir araya getirilmiştir.

Şekil 18

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Bize Marilyn Diptikonunu çağrıştıran bu özgün baskı resim, benzeri bir çalışma olarak Pop-Art ağırlıklı ifade içermektedir, aynı zamanda düşündürücüdür. Sıradan, eğlenceli ve anlamlı bir dille Pop-Art elemanları bir arada kullanılmıştır.
- 2- “Sanatın hiçbir şeye ihtiyacı yoktur” düşüncesinden yola çıkan Pop-Art’ın bu özgün baskı resimde yansımalarını görmekteyiz. Sıradan çizimler az ve yalın renkle Pop-Art’ın geleneksel sanat kuramlarını nasıl hiçe saydığını görmekteyiz.
- 3- Her şeyin sanatın içinde yer alabileceği düşüncesi Pop-Art yaklaşımıdır. Düşüncenin ön plana geçerek sanat eserinin biçim ve form özelliklerinin önemli olmadığı, Pop-Art’ın anlatım dili ile bu özgün baskı resimde yer almaktadır.

Warhol’un "Marilyn Diptikonu" Marilyn Monroe'nun gerçek dünyadan ayrılışından birkaç ay sonra üretilmiştir. Warhol'un "Marilyn Diptikonu" Pop-Art'la bütünleşmiştir. Warhol'un yaklaşımı,“fabrika”dır ve bütün Pop-Art sanatçıları tarafından kabul görmüştür. Tekrarlar gelenekselleşmiştir. Bu özgün baskı resimde farklı bir yaklaşımla çoğulluk söz konusudur.

Şekil 19

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Post modern bir sanat akımı kapsamında da sayabileceğimiz Pop-Art, İngiltere’de geçmişe özlem diyebileceğimiz yaklaşımlarla sanata yön vermeye çalışmıştır. Bu özgün baskı resimde bu tarz bir Pop-Art yaklaşımı izlemekteyiz. Kendi zaman diliminde lüks tüketim aracı, Pop-Art’ın kullandığı bir yaklaşımdır. Bu gün özgün baskı resimde kullanılışı ise Pop-Art’ın yansıması olarak kabul edilebilir. Hazır bir fotoğraftan giderek, sanatsal afiş sunumu yapılması renk anlayışı ve çizgisellik, Pop-Art’ın yapısına uymaktadır.
- 2- Hayatın derin gizemlerini kurgulamaktan öteye, sıradan bir düşünce yapısıyla özlem ve arzularını dile getirmişlerdir. Sanatın geleneksel kurgusuna aykırıdır. Özgün baskı resimde bunun üzerinden bir değerlendirme yapabiliriz. Sıradan bir yaklaşımla hazır bir fotoğrafın sanatsal zeminde kullanılışı, sanatın geleneksel yapısına aykırıdır.
- 3- Sanatçının özlem ve arzularının mesajını vermektedir.

Post modern bir sanat akımı kapsamında da sayabileceğimiz Pop-Art, İngiltere’de geçmişe özlem diyebileceğimiz yaklaşımlarla sanata yön vermeye çalışmıştır. Bu özgün baskı resimde bu tarz bir yaklaşımı izlemekteyiz.

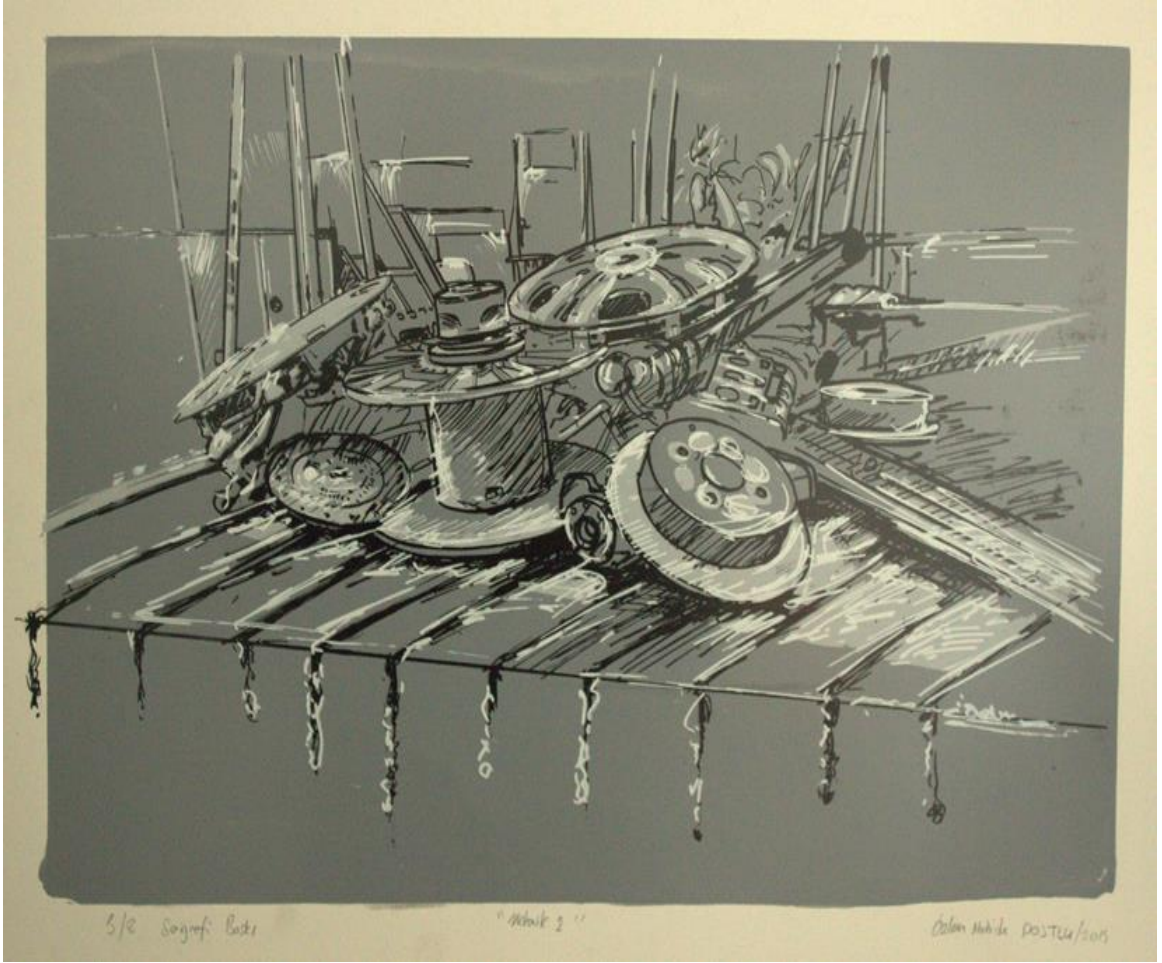

Şekil 20

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Amerika' da pop sanatı, tüketim toplumunu kutlamıştır. Pop müzik, gençliğin büyük enerjisi, tüketim ürünleri, moda, popüler sanatçılar ve sıradan olan her şey, hayatın derinliklerine inmekten daha ilgi çekici sayılmıştır. Bu özgün baskı resim, sıradan elemanlarla Amerika Pop-Art'ını ifade eden öğeleri içermektedir. Doğrudan işaret edilen Pop-Art'ın kendisidir.
- 2- Çok sıradan çizimler ve sıradan bir anlatım dili, anlatmak istediğini doğrudan aracısız anlatım, geleneksel sanat kurallarına aykırı Pop-Art bir yaklaşımdır.
- 3- Moda, müzik, tüketim mesajları içermektedir.

Amerika' da pop sanatı, tüketim toplumunu kutsamıştır. Pop müzik, gençliğin büyük enerjisi, tüketim ürünleri, moda, popüler sanatçılar ve sıradan olan her şey, hayatın derinliklerine inmekten daha ilgi çekici sayılmıştır. Bu özgün baskı resim, sıradan elemanlarla Amerika Pop-Art'ını ifade eden öğeleri içermektedir.

Şekil 21

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Popüler ve Amerika çıkışlı olarak kendini gösteren Pop-Art'ın Amerika dışındaki bağımsız sürecinde sıradan nesnelerin sanatın içinde yer alması ile ilgili görüş bağlamında sorgulayacak olursak bu özgün baskı resimde Pop-Art yansımalarını görmekteyiz.
- 2- Özgün baskı resimde, yüksek ve seçkinci sanattan uzak, gündelik hayata yönelik olan nesnelerin sanatsal alanda yer alması söz konusudur. Geleneksel sanat kuramlarına aykırıdır.
- 3- “Yaşama ilişkin her parçanın sanat olarak değerlendirilebilmesi mümkündür.” mesajını veren özgün baskı resimde Avrupa Pop-Art eğilimin yansımalarını görmekteyiz.

Pop-Art eğiliminin en büyük özelliklerinden biri, yaşama ilişkin her şey'in sanatın içinde yer alması, her nesnenin sanatın konusu olması gerektiğidir. Bu görüşten giderek, elimizdeki özgün baskı çalışmasında sıradan nesnelerin sanatsal bir yaklaşımla düzenlendiğini görmekteyiz.

Bu özgün baskı resimde, yüksek kuralları olan seçkinci sanatla, gündelik hayata yönelik olan kitle kültürünü birbirine uzlaştırma girişimine gönderme bulunmaktadır. Gündelik hayata yönelik olan otomobil parçaları, kompozisyon düzeneği içinde anlatılmaktadır.

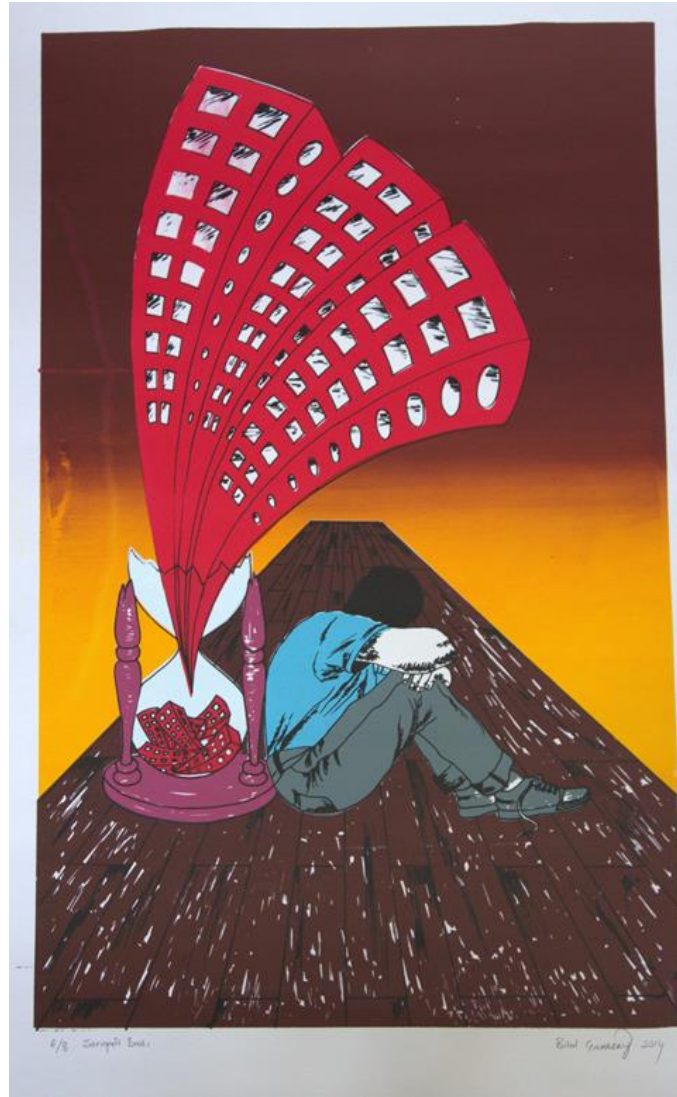

Şekil 22

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Tüketim toplumunun bir göstergesi olan çöplük, Pop-Art yaklaşımı ile özgün baskı resimde, konu olarak alınmıştır.
- 2- Özensiz çizim ve anlatım, sıradan nesnelerin konu olarak alınışı, geleneksel sanat anlayışına ters düşmektedir.
- 3- İşte bu özgün baskı resimde, ” çöplük üzerindeki horoz”, imgesel anlamlı bir mesaj vermektedir. Her şey çöp olmuşsa yine her şey çöp olacaktır. O halde hiçbir şey kutsanamaz. Bu sanatın kullandığı her şey için de geçerlidir.

Pop-Art alışlagelmiş bütün sanat kurallarını silip süpürmüştür. Süper güç haline gelmeye başlayan ve “tanrının çöplüğü” olarak adlandırılan Amerika’da, tüketim toplumunun nesneye tapınması, Pop-Art’ın habercisidir. Özgün baskı resim, “tanrının çöplüğü” sözüne bir gönderme yaparak düşündürmektedir.

Şekil 23

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Özgün baskı resim, Avrupa Pop-Art'ında olduğu gibi daha duygusal yaklaşımlarla kurgulanmıştır.
- 2- Renk ve anlatım dili geleneksel kurallara aykırıdır.
- 3- Tasarım tamamen mesaj üzerine kurulmuştur.” Yapılar büyüdükçe biz yalnızlaşıyoruz”. “Zamanı geriye alın” mesajlarını görmekteyiz.

Şekil 24

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Bütün popüler tüketim ürünleri, özgün baskı resimde yer almaktadır.
- 2- Guernica'nın diliyle Pop-Art'ın hedef imgelerini anlatmak, sanatın geleneksel yapısına aykırıdır.
- 3- Pop-Art'ın temel hedefi olan para ve çılgın tüketim, özgün baskı resmin verdiği mesajlardır.

Kübizmin büyük ustası Pablo Picasso'nun ünlü eseri Guernica' ya gönderme yaparak düşünmeye sevk etmektedir. Guernica'nın diliyle Pop-Art'ın hedef imgelerini anlatmak, sanatın geleneksel yapısına aykırıdır.

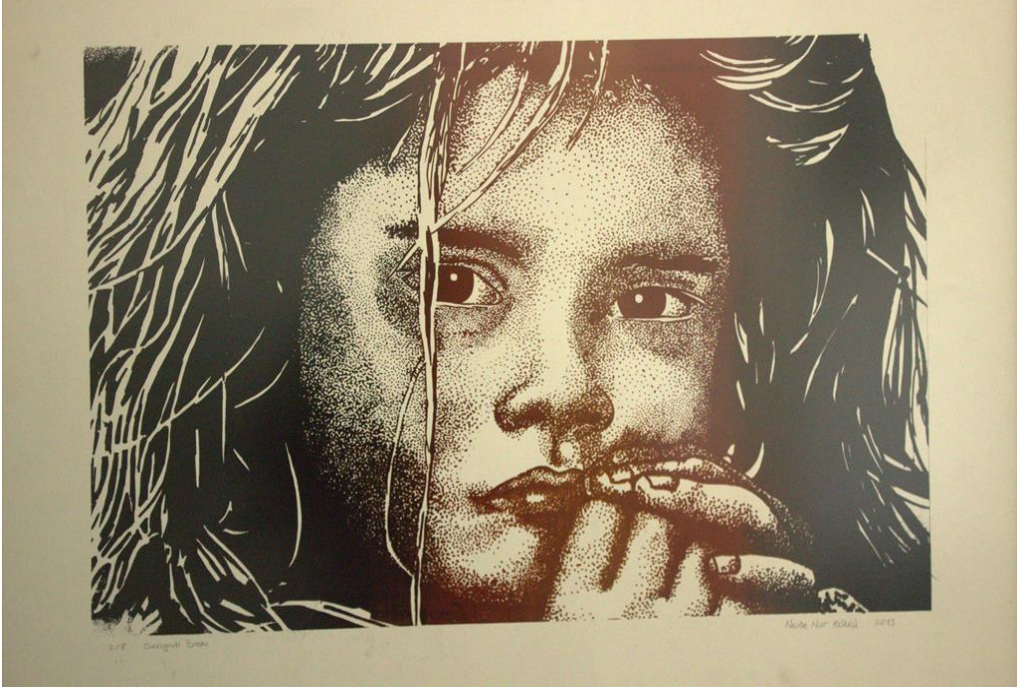
Şekil 25

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.

- 1- Pop-Art'ın bütün popüler nesnelere özgün baskı resimde yer almıştır. Popüler kültürün ve kitle kültürünün ürünü olan Pop-Art'ın ana profilini, bu özgün baskı resimde görmekteyiz.
- 2- Yazının özgün tasarımlarda yer alması geleneksel sanatın kurallarına aykırı bir tutumdur.
- 3- Pop-Art, gerçek ile görüntünün farkını çarpıcı bir biçimde ortaya koyar ve makineleşmiş hazır insanı eleştirir. Mutluluğun sembelleri yüzeysel bir dille özgün baskı resme konu edilirken, Pop-Art'ın diliyle: “bunlar evinizde varsa mutlusunuz” mesajı verilmiştir.

Pop-Art'ın ana mesajlarından biri olan, tüketim toplumunun refah arzusu sorgulanmaktadır. Mutluluğun sembelleri yüzeysel bir dille özgün baskı resme konu edilirken, Pop-Art'ın diliyle: “bunlar evinizde varsa mutlusunuz” mesaj

OLUMSUZ ÖRNEKLER

Şekil 1

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.
- 1- Sıradan nesnelere anlatım yoktur. Kolaj, yazı veya Pop-Art ikonları bulunmamaktadır. Pop-Art 'la ilgili bir bulgu tespit edilememiştir.
- 2- Geleneksel anlatım metotlarını görmekteyiz.
- 3- Özgün baskı resim hüznü anlatmakla birlikte, Pop-Art mesaj taşımamaktadır.

Şekil 2

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
 - 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
 - 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.
- 1- Popüler nesnelere anlatıp, düşünmeyi önermemiştir. Popüler kültür nesnelere rastlanmadığından, Pop-Art'la ilgili bir bulgu tespit edilememiştir. Karikatür yazı gibi eğlenceli bir yaklaşım yoktur. Popüler, diğer Pop-Art elemanlarına da rastlanmamaktadır.
 - 2- Yeni yaklaşımlar denenmekle beraber, genellikle geleneksel sıradan yaklaşımla üretilmiştir.
 - 3- Mesaj yoktur. Diğer Pop-Art elemanlarına da rastlanmamaktadır.

Şekil 3

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
 - 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
 - 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.
- 1- Geleneksel yaklaşımla yapılan bu özgün baskı resimde, sorgulama yoktur. Pop-Art'ın popüler elemanları yoktur.
 - 2- Geleneksel yaklaşımla üretilmiştir. Pop-Art yansıma da bulunmamaktadır.
 - 3- Mesaj vermemektedir.

Şekil 4

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
- 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
- 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.
- 1- Özgün baskı resimde düşünmeye sevk eden herhangi bir bulgu yoktur. Pop-Art yaklaşımı ve anlatım diline ait bulgular bulunmamaktadır.
- 2- Baskı resmi modern veya post modern olarak niteleyemeyiz. Tamamen geleneksel dil kullanılmıştır.
- 3- Mesaj içeren bir imge bulunmamaktadır.

Şekil 5

- 1- Özgün baskı resimde bulunan Pop-Art ikonlarını belirleyin, bulguları yorumlayın.
 - 2- Çalışmada bulunan sanatın geleneksel formlarının dışına çıkan öğeleri tespit edin, bulguları ifade edin.
 - 3- Çalışma, Pop-Art'ın baskın mesaj kaygısını içermekte midir? Yorumlayın.
- 1- Renk ve çizgiler Pop-Art kuramlarına uyar gibi olmakla birlikte, esas tavırda yeterli veri alınmamaktadır. Hiçbir sorgu içeriği yoktur.
 - 2- Pop-Art kuramlarına biraz da olsa yaklaşmakla birlikte genel yaklaşım, geleneksel sanat anlayışıdır.
 - 3- Pop-Art kuramlarına uygun mesajı bulunmamaktadır.

UZMAN TESPİTLERİNİN SONUÇLARI

Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Anabilim dalında okuyan bir grup gönüllü öğrenciye verilerek yapılan “Popüler Kültürün Etkileri” temalı ipek baskı çalışmasında, uzman tespitlerinde, 25 tane resimde popüler kültür imgeleri bulunmuştur. Geriye kalan 5 resimde ise Pop- Art bulgularına rastlanamamıştır.